

EESTI LINNADE JA VALDADE LIIDU

AASTAARUANNE 2022

SISUKORD

<u>Liikmeskond ja liikmemaks</u>	4
<u>Büroo</u>	5
<u>Üldkoosolek</u>	7
<u>Volikogu</u>	8
<u>Juhatus</u>	8
<u>Eelarveläbirääkimised riigiga</u>	9
<u>Liikmete huvide esindamine ja õiguste kaitse</u>	23
<u>Haridus- ja noortevaldkond</u>	24
<u>Sotsiaalvaldkond</u>	26
<u>Keskkonnavaldkond</u>	28
<u>Ruumi, elamumajanduse ja maade ning transpordi ja teede valdkond</u>	30
<u>IKT kompetentsikeskus</u>	34
<u>Lõimumine</u>	36
<u>Personaliarenduse kompetentsi loomine ja kohalike omavalitsuste ülese koordineerimise korraldamine</u>	36
<u>Meedia ja kommunikatsioon</u>	38
<u>Rahvusvaheline koostöö</u>	40

Eesti Linnade ja Valdade Liit (edaspidi nimetatud ka kui ELVL või Liit) on kohaliku omavalitsuse üksuste vabatahtlik üleriigiline omavalitsusliit, mille eesmärk on ühistegevuse kaudu kohaliku omavalitsuse üldisele arengule kaasaaitamine, oma liikmete esindamine ja nende ühiste huvide kaitsmine, samuti liikmete koostöö edendamine ja liikmetele seadusega ettenähtud ülesannete paremaks täitmiseks võimaluste loomine.

Eesti Linnade Liidu (ELL) ja Eesti Maaomavalitsuste Liidu (EMOL) juhatused sõlmisid ühiste kavatsuste kokkuleppe kohalike omavalitsuste üleriigilise ühistegevuse tugevdamiseks 09. juunil 2017. aastal.

ELL ja EMOL olid seisukohal, et omavalitsuste ühtse üleriigilise organisatsiooni moodustumise kõige praktilisem lahendus, arvestades haldusreformi prognoositavaid tulemusi, on võimalik saavutada ELL põhikirja muutmise ja haldusreformi tulemusel kujunenud uute omavalitsusüksuste Liiduga liitumise kaudu.

Liidu moodustamise ettevalmistamisel peeti oluliseks ELL-i ja EMOL-i põhidokumentides sätestatud eesmärkide ning ajaloolise järjepidevuse säilimist, aga samuti ühiskonnas toimunud muudatustega arvestamise vajadust.

Eesti Linnade ja Valdade Liit alustas tegevust 27. veebruaril 2018. aastal.

ELVL eesmärgiks on esindada ja kaitsta Liidu liikmete huve nii riigisisel kui ka maailma tasandil. Liidu tegevusvaldkond hõlmab kogu kohaliku omavalitsuste korraldust, alates eelarvetest ja lõpetades välissuhtlusega.

Oma tegevuses lähtub Liit kohaliku omavalitsuse üksuste liitude seadusest. Liidu ülesannete täitmist rahastatakse liikmemaksudest ja seaduses ettenähtud juhtudel riigieelarvelistest eraldistest.

Liidu asutamise ja tegevuse erisused seadustab kohaliku omavalitsuse üksuste liitude seadus (KOLS), mille alusel sätestatakse Liidu põhikirjas organisatsiooni tööorganid ja nende volitused. ELVL volikogus on esindatud kõik Liidu liikmed, mis tagab volikogule üldkoosoleku pädevuse MTÜS § 18 ja KOLS § 7 lg 1 mõistes.

LIKMESKOND

17. oktoobril 2021. aastal toimusid Eestis järjekordsed KOV volikogude valimised. Valimiste järgselt muutuvad ka ELVL juhtorganid. Põhikirjast tulenevalt peavad ELVL liikmed nimetama oma esindajad Liidu üldkoosolekule ja volikogusse. Volikogu koosolekul valitakse uus juhatus ja juhatuse esimees. Üldkoosolek toimus 9.03.2022. aastal.

Seisuga 31.12.2022 oli Eesti Linnade ja Valdade Liidul liikmeid 79
<https://www.elvl.ee/liikmed>

LIKMEMAKS

Jätkati liikmemaksu arvestamist valemi alusel, mis kehtestati ELL-i poolt 23. novembril 2000. aastal Tartus toimunud Linnade Päeva (üldkoosoleku) otsusega. Selle kohaselt määratakse ELVL aastane liikmemaksu suurus eurodes arvestusega 1,3 ‰ (1,3 promilli) eelmisel aastal liidu liikme eelarvesse laekunud üksikisiku tulumaksu ja tasandusfondi summalt, kuid mitte rohkem kui 10% üle eelmise aasta liikmemaksu summa ja mitte vähem kui eelmise aasta liikmemaksu summa.

Aastatel 2012-2018 arvestati liikmemaksu kasvu ülempiiriga 6% ehk liikmemaksu aastase kasvu laeks oli Liidu volikogu tasandil kokku lepitud kuni 6%, 2020. aastaks lepitati kokku 4% kasvu ning 2021 ja 2022. aastaks 0% kasvu.

ELVL volikogu otsustas 2018. aasta detsembris moodustada töörühma, mille ülesandeks oli kaasajastada ja lihtsustada liikmemaksu arvestamise valemit.

Valem peab olema lihtne ja arusaadav, kohtlema võrdselt kõiki Liidu liikmeid, võtma aluseks kohaliku omavalitsusüksuse elanike arvu (seos üksikisiku tulumaksu laekumisega ja tasandusfondiga).

Liidu liikmemaksu koondsumma peab võimaldama katta kulud, mis on vajalikud põhikirjaliste eesmärkide ja tegevussuundade täitmiseks.

Erinevate võimalike liikmemaksu mudelite analüüsi tulemustele tuginedes, esitas töörühm kõige lihtsama ja arusaadavama valemi liidu juhatusele heakskiitmiseks ning esitamiseks liidu üldkoosolekule.

Tulenevalt ELVL põhikirja punktidest 21(3) ja 26, on liikmemaksu määramise aluste kinnitamiseks vajalik, et poolt hääletaks rohkem kui pool liikmete esindajate üldarvust. Kuna üldkoosolekul andsid poolthääli vähem kui pool liikmete esindajate üldarvust, siis jäi kehtima senine liikmemaksu arvestamise aluste valem.

BÜROO

Liidu täitev-korraldavat tegevust ja jooksvat asjaajamist korraldab Eesti Linnade ja Valdade Liidu büroo, mida juhib tegevdirektor.

Büroo tegevuse aluseks on ELVL volikogu poolt kinnitatav büroo põhimäärus ning juhtorganite otsused.

Bürood juhib tegevdirektor Veikko Luhalaid.

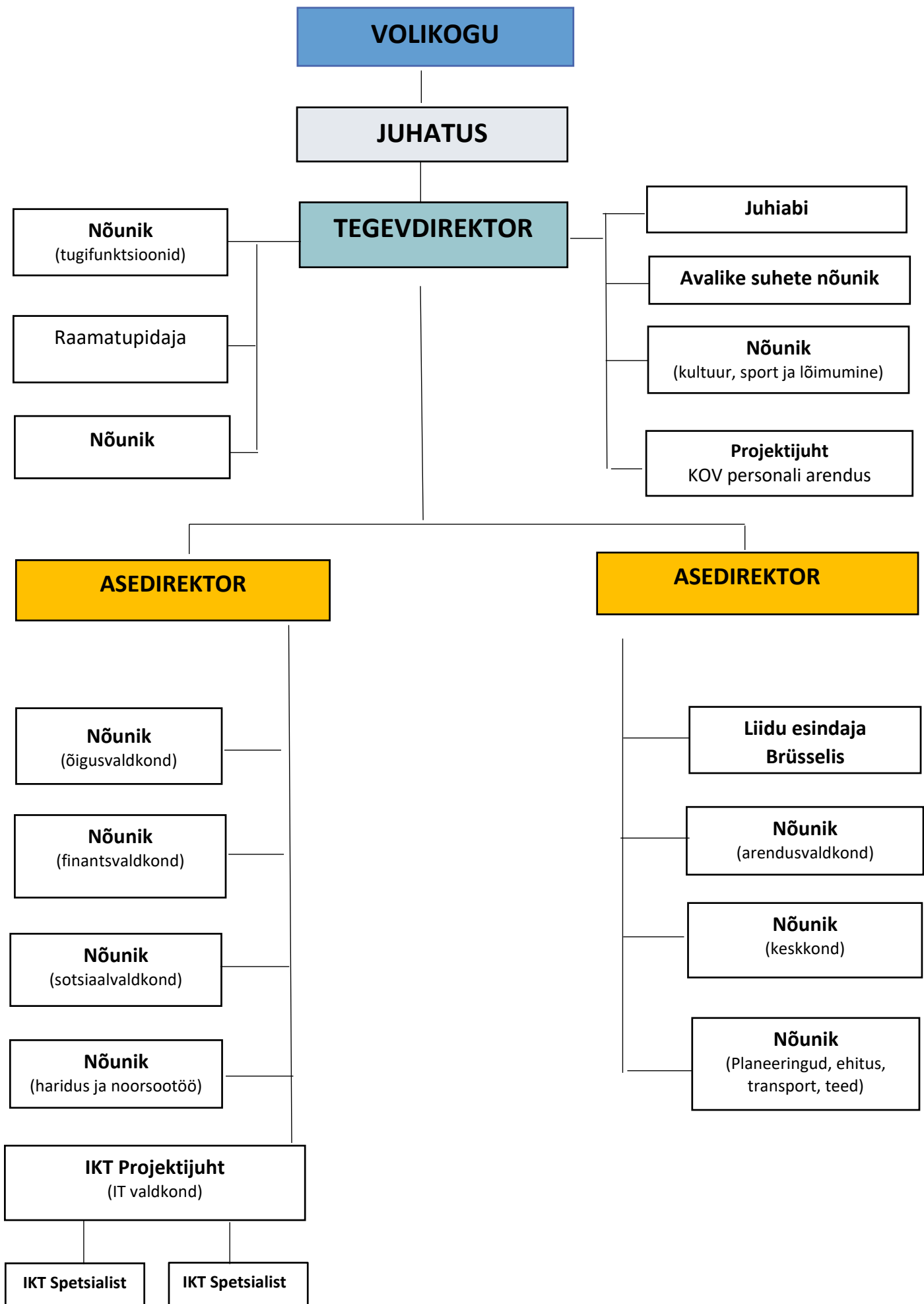
Büroo peamised ülesanded on:

- ELVL juhatuse otsuste realiseerimine;
- kohalike omavalitsuste ühistevgevuse koordineerimine, arendamine ja korraldamine;
- üldkoosoleku, volikogu ja juhatuse koosolekute ja omavalitusürituste korraldamine ning nendeks materjalide ettevalmistamine;
- õigusaktide eelnõude koostööstamise korraldamine;
- teabepäevade ja seminaride korraldamine;
- informatsiooni vahendamine liikmetele;
- liidu esindamine ja osalemine nõukogudes, komiteedes, komisjonides, võrgustikes, seminaridel, töörühmades ning konverentsidel;
- koostöö rahvusvaheliste omavalitsusorganisatsioonide ja välisriikide omavalitsusliitudega;
- väliskoostööprogrammide ja -projektide vahendamine kohalikele omavalitsustele.

Büroo töötajate valdkonnad ja kontaktid on leitavad <https://www.elvl.ee/kontaktinfo>

Büroo meeskonnatöö koolitus

ÜLDKOOSOLEK

ELVL-i kõrgeim organ on Liidu liikmete esindajate üldkoosolek, mille kutsub kokku Liidu juhatus vähemalt korra kohalike omavalitsuste volikogude valimiste vahelisel perioodil. Üldkoosoleku toimumise vahelisel perioodil täidab üldkoosoleku ülesandeid Liidu kõiki liikmeid esindav ELVL volikogu.

Üldkoosoleku ainupädevuses on: Liidu tegevusperioodi aruande ja tegevussuundade kinnitamine; põhikirja vastuvõtmine ja muutmine; liikmemaksu määramise aluste kinnitamine; liidu reorganiseerimise või lõpetamise otsustamine.

2022. aastal toimus üldkoosolek 9. märtsil.

ELVL üldkoosolekul kohapeal osalemine toimus vastavalt valitsuse poolt kehtestatud COVID reeglitele – Vabariigi Valitsuse korraldus „COVID-19 haiguse leviku tõkestamiseks vajalikud meetmed ja piirangud“. Kohapeal osalemiseks tuli ette näidata COVID tõend vaktsineerituse või läbipõdemise kohta koos isikut tõendava dokumendiga.

Juhul, kui osaleda soovijal ei olnud kehtivat COVID tõendit või kes oli saanud positiivse COVID testi tulemuse, sai koosolekutel osaleda elektrooniliste vahendite kaudu. Vastavalt korrale oli virtuaalselt koosolekul osalejatele tagatud salajase hääletamise võimalus VOLIS keskkonnas.

Üldkoosolekul kinnitati Eesti Linnade ja Valdade Liidu tegevusperioodi 2018-2021 aruanne ja tegevussuunad aastateks 2022-2025. Arutati Eesti Linnade ja Valdade Liidu liikmemaksu määramise aluseid, mille kinnitamine otsustati edasi lükata.

VOLIKOGU

Üldkoosoleku toimumiste vahelisel perioodil täidab üldkoosoleku ülesandeid Liidu kõiki liikmeid esindav volikogu.

Liidu volikogu pädevuses on liidu tegevussuundade elluviimise ja põhikirjaliste eesmärkide saavutamise korraldamine, aasta tegevuskava kinnitamine, omavalitsuspoliitiliste küsimuste otsustamine ja liidu tegevuse muude küsimuste otsustamine. Liidu volikogu töövorm on koosolek. Liidu volikogu koosoleku kutsub kokku juhatus vähemalt kord kvartalis. Liidu volikogu koosolekut juhatab juhatuse esimees või tema äraolekul üks aseesimeestest.

2022. aastal toimus 5 volikogu koosolekut. Koosolekute protokollid on saadaval https://www.elvl.ee/2022_volik_koosolekute_ajakava

JUHATUS

Eesti Linnade ja Valdade Liitu juhib ja esindab 13-liikmeline juhatus. Juhatuse valib Liidu volikogu oma liikmete hulgast. Liidu volikogus Tallinna linna esindavate volikogu liikmete hulgast nimetab juhatuse ühe liikme Tallinna linn.

Juhatuse pädevuses on liidu volikogus ja üldkoosolekul arutatavate küsimuste ettevalmistamine, õigusaktide eelnõude kooskõlastamise korraldamine, avalikkuse informeerimine liidu tegevusest ja teised põhikirjalised ülesanded.

Juhatuse koosolekud toimuvad vastavalt vajadusele, kuid mitte harvemini kui 2 korda kvartalis.

2022. aastal toimus 13 juhatuse koosolekut.

EELARVELÄBIRÄÄKIMISED RIIGIGA

Eesti Linnade ja Valdade Liidu tegevused kohalike omavalitsuste finantsautonoomia tagamisel aastateks 2023-2026 on kinnitatud tegevussuundadest tulenevalt järgmised:

Leida keskvalitsusega konsensus põhimõttelises arengusuundades ning saavutada kokkulepped, mis võimaldavad:

- kohalike omavalitsuste tulubaasi taastamist ja tugevdamist kohaliku elu paremaks korraldamiseks ja arenguks
- kohalike omavalitsuste finantsautonoomia tugevdamist, sealhulgas kohalike maksude kehtestamise õiguse laiendamist; riiklikest ettevõtlusmaksudest osa suunamist kohalikesse eelarvetesse; üksikisiku tulumaksu ning maamaksu kujundamist tegelikeks kohalikeks maksudeks
- muuta kohalike teede rahastamise arvestust selliseks, et see vastaks tegelikele vajadustele ja ühtlustuks riigiteede rahastamisega põhimõtetega

Eesti Linnade ja Valdade Liidu ja Rahandusministeeriumi esindajad läbirääkimistel

Eelarveläbirääkimistel osalemise osas:

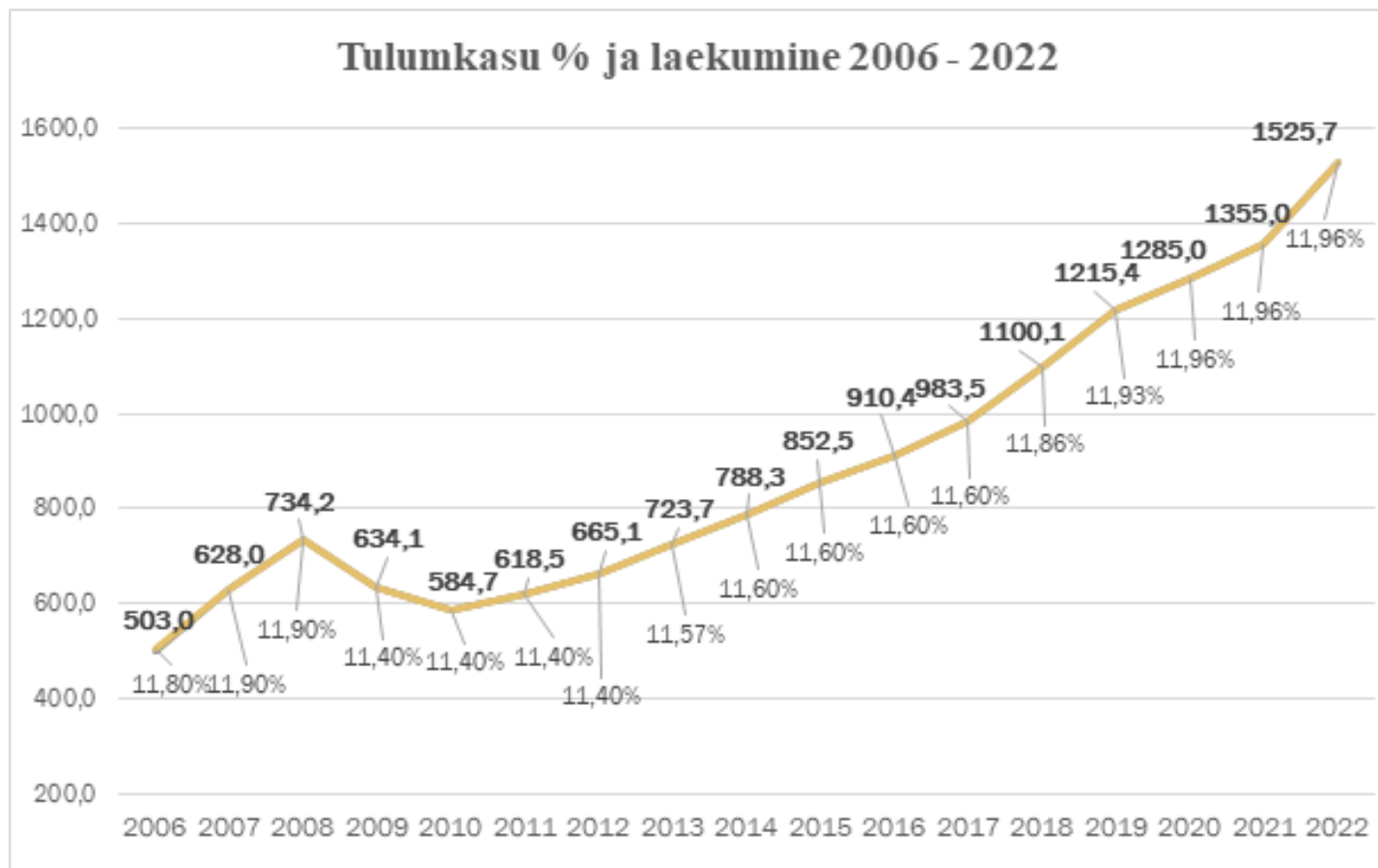
- osaleda sarnaselt ministeeriumidega võrdväärse partnerina eelarveläbirääkimistel Valitsuskomisjoniga, eesmärgiga tagada omavalitsusüksustele seadustega pandud ülesannete täitmiseks vajalik ning õiguslike regulatsioonide alusel kujunev piisav tulubaas
- taotleda, et riigi eelarvestrateegias kajastatakse kohalike omavalitsuste tulubaasiga seonduv informatsioon ja tuuakse välja ministeeriumide haldusalade raames riigieelarvest kohalikele eelarvetele suunatavate vahendite mahud, tagamaks omavalitsustele eelarvete keskpikal planeerimisel täiendav stabiilsus ja läbipaistvus
- taotleda, et keskpikal planeerimisel oleks arvestatud globaliseerumise, ökoloogilise tasakaalu säilitamises osalemise vajaduse, rahvastiku vananemise ja muude üldise mõjuga trendidega
- taotleda eelarveläbirääkimisi asjaomaste ministrite osalemisel ja üleriigilisele omavalitsusliidule (ELVL) ministeeriumidega võrdväärset kaasatust riigieelarve eelnõu koostamise protsessis
- lähtuda põhimõttest, et riigi poolt funktsioonide üleandmisel omavalitsusüksustele peavad omavalitsusüksuste tulubaasi üleantavad vahendid olema kooskõlas ülesannete täitmiseks tegelikult vajalike vahenditega, ning nõuda, et Vabariigi Valitsuse poolt ettevalmistatud õigusaktide eelnõud, millega omavalitsustele antakse uusi ülesandeid, peavad sisaldama nende ülesannete täitmise maksumuse analüüsi ning omavalitsustele vastavate summade eraldamist
- hoida kontrolli all läbirääkimistel saavutatud kokkulepete täitmine

Eesti Linnade ja Valdade Liit on järginud neid suundi riigi eelarvestrateegia (RES) 2023-2026 ja 2023. aasta riigieelarve (RE) osas peetud läbirääkimistel.

Eesti Linnade ja Valdade Liidu lähtealused

- kohaliku omavalitsuse osakaalu, otsustusõiguse ja vastutuse suurendamine ühiskonnaelu juhtimisel ja korraldamisel; kohalike omavalitsuste poolt osutatavate avalike teenuste kättesaadavuse parandamine ja kvaliteedi tõstmine
- riigikohtu üldkogu 2010. aasta 16. märtsi otsuse 2009. aasta lisaeelarve kohta (kohtuasi nr 3-4-1-8-09) seisukohad ning OECD ja CLRAE ettepanekud omavalitsuste finantsautonoomia suurendamiseks, partnerluse arendamiseks ja omavalitsuste koostöö suurendamiseks
- kohalike omavalitsuste tegevustingimuste kujundamisel, reformide kavandamisel ja läbiviimisel Euroopa kohaliku omavalitsuse harta põhimõttest lähtumine
- enamuse riigieelarvest eraldatavate toetuste integreerimine kohalike omavalitsuste tulubaasiga, mis jaotatakse maksutulude ja tasandusfondi kaudu
- taastada 2009. aastani kehtinud omavalitsuste spordi- ja noorsootöö valdkonna ülesannete, koos nende kulude katteks kohalikku eelarvesse laekuv tulumaksu osa ja tasandusfond 2009. aasta kärbeta eelsele tasemele. Arvestades vahepealseid muudatusi kodualuse maa maksustamisel ja lisanduvate ülesannete täitmiseks tulumaksu eraldamise määra tõstmist, näha alates 2022. aastast üksikisiku brutotulust tulumaksuna kohalikku eelarvesse laekuva osa määraks 12,18% koos tasandusfondi mahu proportsionaalse kasvuga
- kohalike omavalitsuste poolt täidetavate riiklike ülesannete eristamine õigusaktides ja rahastamine kulupõhiselt riigieelarvest
- kohalike omavalitsuste koostöö edendamiseks, haldussuutlikkuse tõstmiseks ning teenuste efektiivsemaks osutamiseks analüüsida seadusandlust ja täpsustada seda valdkondades, kus omavalitsuste koostöö on otstarbekam, kindlustades koostöö võimalikkuse erineva suurusega territooriumil ja erineva arvu omavalitsuste vahel
- omavalitsuspoliitika põhimõtete ja suundade avamine riigi strategiadokumentides.

Rahanduse- ja maksupoliitika valdkond

JOONIS 1. Füüsilise isiku töötasult arvestatava tulumaksu määra protsent ja ülekantud rahasumma aastatel 2006–2022

Liidu poolt esitatud ja fiskaalse mõjuga ettepanekud RES 2023-2026 ja 2023. aasta RE osas olid järgmised:

1. Arvestades varasemalt saavutatud kokkuleppeid, taastada kohalikele omavalitsustele üle kantav tulumaksumäär majanduslanguse eelse perioodi tasemele, arvestades ka maamaksuvabastuste kompenseerimise eesmärgil tulumaksu eraldamise määra tõstmist 0,23 protsendipunkti võrra ning 2018.

	2020	2021	2022	2023 ettepanek	2024 kava	2025 kava	2026 kava
Tulumaksumäär %	11,96	11,96	11,96	12,19	12,19	12,20	12,21

2. Taastada tasandusfond 2009. aasta alguse tasemel proportsionaalselt ja ajaliselt sarnaselt tulumaksu taastamisega

	2022	2023 ettepanek	2024 kava	2025 kava	2026 kava
Tasandusfond (TaF)	107,3 mln	109,45 mln	111,64 mln	113,87 mln	116,15 mln

3. Kokku leppida toetusfondi mahus

Haridusvaldkond

	2022	2023 ettepanek	2024 kava	2025 kava	2026 kava
Üldhariduskoolide pidamiseks antav toetus	380,71 mln	393,58 mln	432,94 mln	476,23 mln	523,86 mln
Koolieelsete lasteasutuste õpetajate tööjõukulude toetus	15 mln	16,5 mln	16,5 mln	18,15 mln	18,15 mln
Huvihariduse ja huvitegevuse toetus	10,25 mln	14,25 mln	14,96 mln	15,71 mln	15,71 mln

Sotsiaalvaldkond

	2022	2023 ettepanek	2024 kava	2025 kava	2026 kava
Toimetulekutoetusteks ja vajaduspõhine peretoetus (koos administreerimiskuluga) ¹	46,12 mln	20,41 mln	22,4 mln	22,4 mln	22,4 mln
Raske ja sügava puudega laste lapsehoiuteenuse toetus	2,65 mln	2,92 mln	2,92 mln	3,21 mln	3,21 mln
Asendus- ja järelhooldusteenuse toetus	19 mln	19 mln	20,09 mln	20,09 mln	22,99 mln
Matusetoetus	4 mln	4 mln	4,4 mln	4,4 mln	4,4

¹ sh Ukraina sõjapõgenikega seotud lisavahendid

Kultuuri- ja spordivaldkond

	2022	2023 ettepanek	2024 kava	2025 kava	2026 kava
Maakonnaraamatukogude tegevustoetus	1,24 mln	1,3 mln	1,3 mln	1,5 mln	1,5 mln
Raamatukogude teavikute toetus	1,88 mln	1,88 mln	1,88 mln	1,98 mln	1,98 mln
Muuseumide, orkestrite, teatrite toetused	1,8 mln	1,76 mln	1,76 mln	1,76 mln	1,76 mln
Regionaalsete tervisespordikeskuste arendamise toetus	0,6 mln	0,6 mln	0,6 mln	0,6 mln	0,6 mln
Treenerite tööjõukulu toetus	7,3 mln	7,8 mln	8 mln	8 mln	8,2 mln
Laulu- ja tantsupeo kollektiivide juhendajate palgatoetus	2,7 mln	2,7 mln	2,9 mln	2,9 mln	2,9 mln

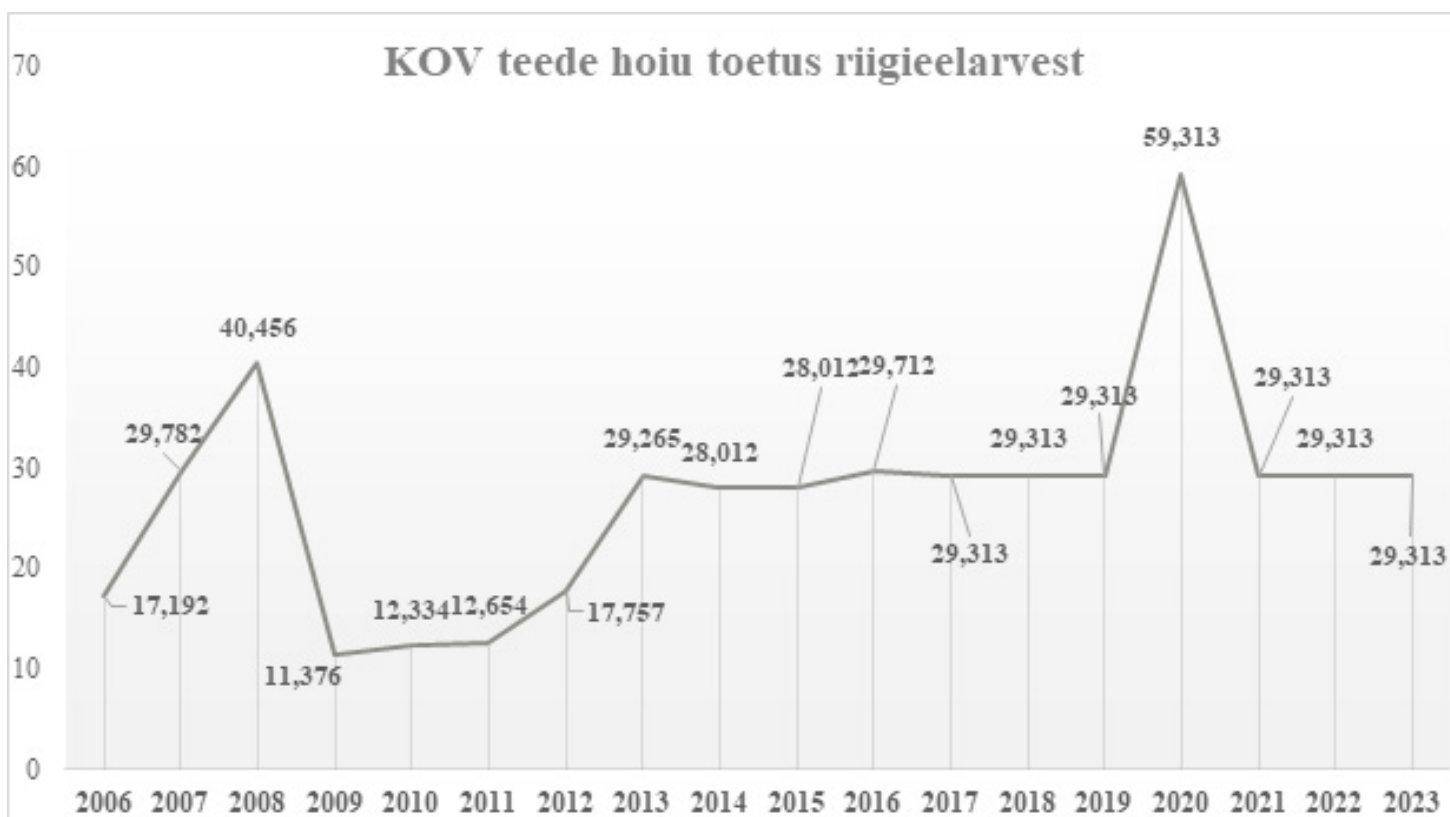
Kohalike teede hoid

	2022	2023 ettepanek	2024 kava	2025 kava	2026 kava
Kohalike teede hoiu toetus	29,313 mln	45,49 mln	45,49 mln	45,49 mln	45,49 mln
Projektipõhine toetus teede korrastamiseks (KOV) läbivad riigimaanteed)	10 200 000	41,9 mln	18,5 mln	5,8 mln	4,85 mln

Kohalikud teed moodustavad Eesti teedest 40,6% ehk 18029 km maanteid ja 5252 km tänavaid.

Kriisieelsel 2008. aastal eraldati kohalike teede hoiuks (joonis 2) riigieelarvest 40 456 074 eurot, mida järgnevatel aastatel vähendati oluliselt, jäädes aastatel 2017-2023 29,3 mln euro tasemele. Jätkuvalt on läbirääkimistel taotletud tee hoiuks eraldatavate vahendite 2008. aasta taseme taastamist ja selle edasist suurendamist proportsionaalselt riigiteede tee hoiukavas kavandatud mahtude kasvule kuni uue rahastamismudeli väljatöötamiseni. Uue rahastamismudeli väljatöötamiseks algatati koostöös Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumiga ning Riigikantseleiga kohalike teede inventeerimine.

Jätkub töö kohalike teede liikluse ja tee hoiu rahavajaduse strateegilise analüüsi kallal. Inventeerimise jätkutegevusena analüüsitakse kohalike teede tee hoiuks vajaminevate vahendite suurust ehk hinnatakse nii hooldamiseks kui ka investeeringuteks vajalikke kulutusi. Analüüsi käigus hinnatakse kohalike teedevõrgu olemasolevat seisukorda, määratletakse optimaalne seisukord ja mahajäämus (sh rahaline mahajäämus). See saab aluseks uue toetusvalemi väljatöötamiseks ja järgnevate aastate toetusvahendite läbirääkimiste aluseks.

Riigieelarvelised toetused

	2022	2023 ettepanek	2024 kava	2025 kava	2026 kava
Toetus ELVL rahvusvaheliseks koostööks	60 000	60 000	60 000	60 000	60 000
KOV IKT toetus	150 000	120 000	-	-	-

4. Muud ettepanekud tulubaasi täiendamise osas:

- kaasajastada kohalike maksude süsteemi. Laiendada omavalitsuste võimalusi tulu kogumiseks. Täiendada kohalike maksude loetelu (nt turismimaks) ja kaaluda müügitaksu taastamist juriidiliselt korrektse maksuvaidlusi välistavas sõnastuses, et laiendada omavalitsuste võimalusi tulu kogumiseks. Kohalike maksude seaduse sõnastus vajab ajakohastamist, viimaks see vastavusse teiste õigusaktidega

- jätkata läbirääkimisi mitteresidendist füüsiliste isikute, dividendide ja pensionidelt makstava tulu pealt tulumaksu ning käibemaksu osaliseks eraldamiseks kohalikele omavalitsustele. See võimaldaks parandada kohalike omavalitsuste fiskaalautonoomia olukorda ning sidet omavalitsuste ja ettevõtlussektori vahel

- näha ette toetusmeetmed teede, tänavate, sildade, viaduktide, raudtee peatuste taristu jms. ehitamiseks ja renoveerimiseks, samuti vee- ja kanalisatsioonisüsteemide EL nõuetega vastavusse viimiseks. Töötada välja toetusmeede, mille alusel riik toetab koostöös omavalitsustega väikesaartel suuremahuliste objektide väljaehitamist, nn riiklik investeringute kava väikesaarte püsisustuste säilitamiseks ning arengusuutlikkuse toetamiseks

- kompenseerida kohalikele omavalitsustele riiklikult korraldatavate ürituste kulud. Valituskomisjon on läbirääkimistel teinud ettepaneku esitada riigiorganitele arved omavalitsustel tekkivate

kulude katteks riiklike ja rahvusvaheliste ürituste korraldamisel. Riiklikud ürituste korraldajad ei hüvita aga omavalitsustele ürituste korraldamise-sea seotud kulusid piisaval määral ja põhjendavad seda vahendite puudumisega. Ei ole õiglane katta üleriigiliste ja rahvusvaheliste üritustega kaasnevaid kulusid omavalitsuste tulude arvelt, mis niigi on ebapiisavad neile pandud ülesannete täitmiseks. Tallinna kui pealinna kulutused on suuremad kui maakonnakeskustel

- tagada Riigikohtu üldkogu 16. märtsi 2010 kohtuotsuse nr 3-4-1-8-09 täitmine. Antud Riigikohtu otsusega tunnistati põhiseadusega vastuolus olevaks selliste õigust loovate aktide andmata jätmine, mis sätestaksid, millised seadusega kohaliku omavalitsuse üksustele pandud kohustused on omavalitsuslikud ja millised riiklikud ja eristaksid kohaliku omavalitsuse üksustele kohaliku elu küsimuste otsustamiseks ja korraldamiseks ette nähtud raha riiklike kohustuste täitmiseks mõeldud rahast ning näeksid ette kohaliku omavalitsuse üksustele seadusega pandud riiklike kohustuste rahastamise riigieelarvest

- kohalike omavalitsuste haldusterritooriumi läbivate riigi-maanteed korrashoiu tagamiseks eraldatavate vahendite mahu tõstmine

- riigipoolse ühistranspordi doteerimise arvestuse alused peavad olema kõigile regioonidele ühesugused, sõltumata sellest, kas kehtestati tasuta ühistranspordile üleminek või mitte

- Tallinna Haigla täiendav finantseerimine tasutud käibemaksu arvelt

- kaaluda infrastruktuuri tasu kehtestamist avalik-õigusliku tasuna ning laiendada planeerimisseaduse § 131 lõikes 2 sätestatud kohaliku omavalitsuse üksuse kohustuste üleandmise õiguse kohaldamisala

- võtta täiendavaid meetmeid tagamaks registreeritud elukoha vastavus tegelikule. Viia sisse täiendav norm, mis sätestaks, et tudengite puhul tuleb mitme erinevas linnas või vallas asuva elukoha korral arvestada peamise elukohana selle omavalitsuse territooriumil asuvat elukohta, kus ta ajaliselt rohkem viibib. Rahvastikuregistri andmetel on õiguslik tähendus mh nii omavalitsuse eelarvesse laekuvate maksude tasumisel kui ka avaliku ülesande täitmisel, kui selle ülesande täitmine on elukohajärgsusega seotud. Kui tudeng vii-

bib esmaspäevast reedeni näiteks Tartus, kuid sõidab nädalavahetuse tihti koju, on ta reaalselt rohkem seotud Tartuga

- hüvitada maadele seatud piirangute tõttu omanike vähenenud tulud otse riigieelarvest erinevate toetusmeetmete arvelt

- jätkata läbirääkimisi tasandusfondi valemite täiustamiseks, tasandusfond peaks rohkem arvesse võtma regionaalseid erinevusi

ELVL taotlused RES 2023-2026 ja 2023.a RE osas, valitsusega saavutatud kokkulepped ja eriarvamus on kajastatud läbirääkimiste dokumentides, mis on kättesaadavad [Üldinfo - Eesti Linnade ja Valdade Liit \(elvl.ee\)](#)

.....

Läbirääkimised on lõppenud, 26. september 2022

MAJANDUSKESKKOND 2022. AASTAL

Läbirääkimiste aasta majanduskeskkond oli nii kohalikele omavalitustele kui ka riigile väga raske, tunda oli veel COVID pandeemia mõjusid ning 2021. aastal alanud energiakriis kandus uude aastasse.

24. veebruaril 2022. aastal alanud Venemaa sõjaline sissetung Ukrainasse tõi kaasa nii kaudsed kui ka otsesed mõjud Eesti riigile, mis kandusid ka kohalikule tasandile. Seda eeskätt põgenikevoo näol, mis paljudele omavalitsustele oli suureks katsumuseks ja täiendavaks halduskoormuseks, ning seda olukorras, kus sellelaadne varasem kogemus puudus. Koostöös erinevate ministeeriumidega õnnestus sõjapõgenikud integreerida kohalikku kogukonda. Kohalikud omavalitsused sh õppeasutused said riigieelarvest sellekohast toetust.

Jätkuv energiakriis oli katsumus omavalituste juhtidele, et keerulises olukorras täita omavalitsuse ülesandeid ning tagada turvaline ja inimväärne elukeskkond oma kogukonna liikmetele. Kõrgete kuludega toimetulekuks tuli omavalitsustel otsida kokkuhoiukohti. Oluliselt tõusnud elektri ja kütte hinnad mõjutasid kõiki tarbijaid. Keerulisest olukorrast aitasid välja tulla keskvalitsuse poolsed olukorda leevendavad meetmed, seda nii omavalitsusele kui ka elanikele.

Rahandusministeeriumi suvise majandusprognoosi kohaselt ennustati 2022. aastaks sisemajanduse koguprodukti (SKP) kasvuks 1% ning 2023. aastaks 0,5%. Analüütikud ennustasid SKP tõusu kiirenemist 2024. aastal, kuid reaalse SKP tase jääb võrreldes sõjaeelse prognoosiga ikkagi madalamaks. Seejuures SKP nominaalne maht on kiire hinnatõusu tõttu varem prognoositust oluliselt suurem. Majandusprognoosi kohaselt ennustati kohalike omavalitsuste tulude laekumise olulist suurenemist (nii maksutulud kui ka riigieelarvest lisandunud toetused). See pidi aitama katta kohalike omavalitsuste lisakulusid, mis olid tingitud kiirest üldisest hindade kallinemist ning sõjapõgenikele abi ja teenuste pakkumisest.

Kohalike omavalitsuste sissetulekute kasvuks prognoositi 2022. aastal 7,4% ja väljaminekuteks 6%. Tulude kiirem kasv pidi vähendama omavalitsuste 2022. aasta defitsiiti alla 80 mln euro ning sellisel tasemel püsimist eeldatavalt ka aastatel 2023-2024. Prognoosi kohaselt pidi suurenema omavalitsuste netovõlakkoormus 2022. aastal 31%-lt 32%-le põhitegevuse tuludest ning jõudma 40%-ni 2025. aasta lõpuks.

Kohalike omavalitsuste füüsilise isiku tulumaksu 2022. aasta laekumise prognoos suurenes võrreldes kevadprognoosiga 98 mln euro võrra 1 534 mln euron (tegelikult laekumise summaks kujunes 1 525 mln eurot), mis tulenes palgafondi ülespoole korrigeerimisest. Pensionisüsteemi teise samba muudatused ei mõjutanud KOV füüsilise isiku tulumaksu laekumist. Perioodil 2023–2026 peaks kasvama kohalikele omavalitsustele laekuv tulumaks keskmiselt 5,5% aastas.

Läbirääkimiste tulemused

Liidu läbirääkimiste delegatsioon jäi omavalitsuste jaoks olulistes valdkondades eriarvamusele, mistõttu Eesti Linnade ja Valdade Liit ei pidanud võimalikuks allkirjastada Valitsuskomisjoni ning Eesti Linnade ja Valdade Liidu riigi eelarvestrateegia 2023-2026 ja 2023. aasta riigieelarve läbirääkimiste protokoll

1. Tulubaas

	2022. a eelarve	2023. a eelarve	ELVL 2023.a taotlus	Kokkulepe/ eriarvamus
KOV tulumaksu osa	11,96 %	11,96 %	12,19 %	Eriarvamus
KOV tasandusfond koos muudest allikatest lisanduvate summadega	107,302 mln	107,37 mln	109,448 mln	Eriarvamus
Sõjapõgenike ja kõrgeenenud energiakuludega toimetuleku toetus	0	10,43 mln	0	Kriisi süvenedes soovime arutada nii põgenikega seotud kulude kui ka täiendavate energiakulude kompenseerimist

2. Eraldised riigieelarvest - Toetusfond

Sotsiaalvaldkond

	2022. a eelarve	2023. a eelarve	ELVL 2023. a taotlus	Kokkulepe/ eriarvamus
Toimetulekutoetusteks (sh toimetulekutoetuse administreerimiseks)	46,12 mln	38,46 mln	20,41 mln	Kokkulepe, toimetulekutoetuse piirmäär vajaks ülevaatamist .
Raske ja sügava puudega laste lapsehoiuteenus	2,65 mln	2,65 mln	2,92 mln	Eriarvamus
Matusetoetus	4 mln	4 mln	4 mln	Kokkulepe
Asendus- ja järelhooldusteenuse toetus	19 mln	19 mln	19 mln	Kokkulepe
Pikaajalise hoolduse toetus	-	39,2 mln	-	Eriarvamus. Vajab täiendavat rahalist mõjuanalüüsi.

Haridusvaldkond

	2022. a eelarve	2023. a eelarve	ELVL 2023. a taotlus	Kokkulepe/ eriarvamus
Üldhariduskoolide pidamiseks antav toetus, sh:	380,71 mln	468,30 mln	393,58 mln	Eriarvamus
Õpetajate tööjõukulule	309 mln	393,04 mln		
Direktorite ja õppealajuhatajate tööjõukulule	15,2 mln	15,45 mln		
Koolilõunale	24,16 mln	24,8 mln		
Õppekirjanduse soetamiseks	8,14 mln	8,32 mln		
Õpetajate ja juhtide täiendkoolitusele	1,96 mln	1,99 mln		
Tõhustatud ja eritoe õpilaste tegevuskulu	21,3 mln	23,32 mln		
Kultuurirannitsa toetus	0,92 mln	1,38 mln		
Huvitegevuse ja huvihariduse toetus	10,25 mln	10,25 mln	14,25 mln	Eriarvamus
Koolieelsete lasteasutuste õpetajate tööjõukulu toetus	15 mln	15 mln	16,5 mln	Eriarvamus
Õpilaskodude kohatoetus toimetulekuraskustes perede lastele	2000 € per õpilane aastas	2000 €	2500 €	Eriarvamus
Maakondlike õpilasürituste ja aineühenduste, koolijuhtide ja õpetajate ühistegevuse ja täiendkoolituse toetus	1,6 mln	1,6 mln	1,68 mln	Kokkulepe

Teedevaldkond

	2022. a eelarve	2023. a eelarve	ELVL 2023. a eelarve taotlus	Kokkulepe/ eriarvamus
Kohalike teede hoiu valemipõhine toetus	29,3 mln	29,3 mln	45,5 mln	Eriarvamus
Projektipõhine toetus transiit-teede korrastamiseks	7 mln	0	41,9 mln	Eriarvamus

Riiklikud ülesanded

	2022. a eelarve	2023. a eelarve	ELVL 2023. a eelarve taotlus	Kokkulepe/ eriarvamus
Perekonnaseisu ja rahvastikutoimingute hüvitis	1,127 mln	1,27 mln	1,27 mln	Kokkulepe

Kultuuri- ja spordivaldkond

	2022. a eelarve	2023. a eelarve	ELVL 2022. a eelarve taotlus	Kokkulepe/ eriarvamus
Raamatukogude tegevustoetus	1,24 mln	1,5 mln	1,3 mln	Kokkulepe
Raamatukogude teavikute toetus	1,88 mln	2 mln	1,88 mln	Kokkulepe
Muuseumide, orkestrite, teatrite toetused	1,8 mln	1,8 mln	1,8 mln	Kokkulepe
Regionaalsete tervisespordi- keskuste arendamise toetus	0,6 mln	0,6 mln	0,6 mln	Kokkulepe
Treenerite tööjõukulu toetus	7,3 mln	12,3 mln	7,8 mln	Kokkulepe
Laulu- ja tantsupeo kollektiivide juhendajate palgatoetus	2,7 mln	2,7 mln	2,7 mln	Kokkulepe

Regionaalvaldkond

	2022. a eelarve	2023. a eelarve	ELVL 2023. a eelarve taotlus	Kokkulepe/ eriarvamus
Maakondliku arendustegevuse toetus	2,06 mln	2,06 mln	2,06 mln	Kokkulepe
Üleriigiliste omavalitsusliitude rahvusvahelise koostöö toetus	60 000	60 000	60 000	Kokkulepe
KOV IKT toetus ELVLile	150 000	120 000	0	Kokkulepe

RAHANDUS JA MAKSUPOLIITIKA

Valitsuskomisjoni ja ELVL läbirääkimiste rahanduse ja maksunduse töörühm pidas 2022. aastal kaks koosolekut.

Peamisteks käsitlevateks teemadeks olid:

- RE 2023 ja RES 2023-2026 taotlus
- maade hindamine ja sellest tulenevad maamaksu muudatused
- kohalik kasu (nt tuulikud, sotsiaalne taristu)
- sisendkäibemaks toetustelt
- tasandusfondi suurus ja valem
- KOV (kohalik omavalitsus) ettevõtluskeskkonna ülesanne ja tulumaks töökohtade järgi
- KOFS (kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadus)
- majandusprognoos; 2022. aasta lisaeelarve; omavalitsuste finantsseis
- asendus- ja järelhooldusteenuse osutamise toetuse ning matusetoetuse rahade üleandmine omavalitsuste tulubaasi

Ettevalmistused Euroopa Liidu 2021+ struktuurivahendite kasutamiseks

Eesti Linnade ja Valdade Liidu (ELVL) liikmetel on suured ootused Euroopa Liidu uue eelarveperioodi rahaliste vahendite kasutamisele. Eesti riigile on eraldatud järgnevateks aastateks kokku ca 4,65 miljardit eurot, millest Ühtekuuluvusfondi ja Õiglase ülemineku fondi suuruseks on ca 3,3 miljardit eurot.

Euroopa Komisjoni 2021+ poliitilised eesmärgid on olnud aluseks Eesti enda siseriiklike eesmärkide (mille aluseks on riigi pikaajaline strateegia Eesti 2035) sisu kujundamisel, milleks on Nutikam Eesti, Rohelisem Eesti, Ühendatum Eesti, Sotsiaalsem Eesti, Inimestele lähedasem Eesti ja Õiglane üleminek.

Kõigil eelpool nimetatud eesmärkidel on vaieldamatult juures regionaalne mõõde, sest ükskõik millist tegevusvaldkonda arendada, jõuavad tehtavad investeeringud ja avalike teenuste arendamise rahad kohalikule tasandile ehk konkreetse linnaga või valda. Just sel põhjusel on Liidu büroo teinud pikalt tööd selle nimel, et omavalitsuste ootused ja vajadused jõuaksid ELi struktuurivahendite plaanidesse.

Liidu soov on olnud, et riigi järgmise perioodi

kujundatavad meetmed oleks ka kohalike omavalitsuste nägu ning oleksid abiks kohalike omavalitsuste arengus nii vajalikeks investeeringuteks kui kohalike teenuste arendamiseks. Planeeritavad regulatsioonid ja välja töötatavad meetmete määrused peaksid arvestama kohalike vajadustega, saaksid olema lihtsad ja kergesti rakendatavad ning omafinantseeringu määr oleks jõukohane ka väiksematele omavalitsustele.

Kujundatavad Euroopa Liidu meetmed peavad olema piisavalt selged ja lihtsad, et need motiveeriks omavalitsusi EL-i rahataotlusi esitama. Üks on kindel - toetuste taotlemisel tuleb vähendada sellega seonduvat bürokraatiat.

Liit jätkab koostööd Rahandusministeeriumi ja Riigi Tugiteenuste Keskusega, et ühiselt innustada omavalitsusi osalema taotlusvoorudes. Osapoolte ühine soov on, et välditaks vigu ja probleemkohti, mis seni on ilmnunud perioodi 2014+ projektide läbiviimisel.

ELVL esindajad osalevad sarnaselt eelmisele perioodile ka uue perioodi Ühtekuuluvuspoliitika rakenduskava seirekomisjoni töös.

LIIKMETE HUVIDE ESINDAMINE JA ÕIGUSTE KAITSE

2022. aastal jätkasid ELVL-i esindajad osalemist erinevates töörühmades ja komisjonides nii rahanduse, keskkonnakaitse, sotsiaalhoolekande, hariduse kui ka muudes valdkondades. Erinevate komisjonide, töörühmade ja Liidu büroo töötajate töö tulemusel on antud panus õigusaktide väljatöötamise, kujundamise ja muutmise protsessis.

Õigusaktide eelnõude menetlemise käigus kohalike omavalitsuste huvide kaitsmiseks on oluline seisukohtade ning märkuste ja ettepanekute esitamine enne eelnõu Vabariigi Valitsusele esitamist või ministri õigusakti andmist eelnõu kooskõlastamisel (või vajadusel mittekooskõlastamisel) eelnõude infosüsteemi (EIS) vahendusel. Eelnõud vaadatakse läbi ja saadetakse büroopoolsete kommentaaridega Liidu liikmetele ettepanekute tegemiseks ja arvamuse avaldamiseks.

2022. aastal menetleti üksnes EIS-i raames kooskõlastamisstaadiumis ligi 160 eelnõu (seadused, seaduste väljatöötamiskavatsused, Vabariigi Valitsuse ja ministrite õigusaktid), mis puudutasid otseselt või kaudsemalt kohaliku omavalitsuse tegevust, ülesandeid, õigusi ja kohustusi. Märkuste ja ettepanekutega kooskõlastati 82 eelnõu ja ei peetud võimalikuks kooskõlastada 6 eelnõu. EISI kaudu kooskõlastamisstaadiumis ELVL-i poolt läbi vaadatud õigusaktide loetelu koos tulemustega on toodud lisas.

Samuti esitatakse arvamusi ja tähelepanekuid eelnõude tööversioonide, Riigikogu menetluses olevate eelnõude jms kohta.

ELVL-i poolt on esitatud Riigikogule arvamusi, seisukohti ja ettepanekuid eelnõude ja seaduse muutmise küsimustes nii omal algatusel, kui ka Riigikogu komisjonide taotlusel.

Muuhulgas on esitatud arvamusi ja seisukohti Riigikogu komisjonidele järgmiste eelnõude kohta: rahvatervishoiu seaduse muutmise seaduse eelnõu (486 SE); liiklusseaduse muutmise seaduse eelnõu (433 SE); rikkumisest teavitaja kaitse seaduse eelnõu (504 SE); rahvastikuregistri seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (494 SE); sotsiaalhoolekande seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (510 SE); riigihangete seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (491 SE); tervishoiuteenuste korraldamise seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (533 SE); põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse muutmise seaduse eelnõu (611 SE); perehüvitiste seaduse, sotsiaalhoolekande seaduse ja tervishoiuteenuste korraldamise seaduse muutmise seaduse eelnõu (605 SE); korrakaitse seaduse, lastekaitse seaduse ja narkootiliste ja psühhotroopsete ainete ning nende lähteainete seaduse muutmise seaduse eelnõu (573 SE); kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse ja sellega seonduvate seaduste muutmise seaduse eelnõu (626 SE); korteriomandi- ja korteriühistuse seaduse ning teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (641 SE); haldusmenetluse seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (634 SE); sotsiaalhoolekande seaduse ja tulumaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu (704 SE) kohta; põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse ning teiste seaduste muutmise seaduse (eestikeelsele õppele üleminek) eelnõu (722 SE); ohvriabi seaduse eelnõu (702 SE); elektrituruseaduse muutmise seaduse (740 SE).

ELVL on esitanud ka arvamuse Riigikohtu taotlusel põhiseaduslikkuse järgmises järelevalve asjas:

Põlva Vallavolikogu taotlus tunnistada põhiseadusega vastuolus olevaks õiguslik ebaselgus, mille tõttu ei ole kohalikul omavalitsusel üldplaneeringuga võimalik realiseerida planeerimisseaduse § 75 lg 1 p 17 tulenevaid õigusi kohaliku tähtsusega kultuuripärandi kaitsmiseks ja säilitamiseks.

!

2022. aastal menetleti
üksnes EIS-i raames
kooskõlastamisstaadiumis
ligi 160 eelnõu

HARIDUS- JA NOORTEVALDKOND

Võimalikud probleemid/takistused

Eestikeelsele õppele üleminek – eesti keele õpetajate piisav arv ja haridustöötajate eesti keele tase.

Lisaks: <https://www.hm.ee/uleminek>

Õpetajate ja tugispetsialistide puudus ning järelkasvu vajalikkus - õpetajate keskmine vanus on kõrge, ameti maine jätkuvalt madal, puudub karjäärivõimalus. Tugispetsialistid siirduvad peale ülikooli lõpetamist pigem erapraksisesse, sest koolis/lasteaias on palk madalam või töötavad muul ametikohal.

Lisaks: https://www.hm.ee/sites/default/files/documents/202210/jarelkasvu_arnengusuunad_aasta_ni_2026_mai_2021.pdf

Koolieelsete lasteasutuste õpetajate töötasu alammäära tõstmine – omavalitsustele tekkis otsene surve üldhariduskoolide õpetajate töötasu alammäära kasvuga seotult. Lisaks: <https://www.riigiteataja.ee/akt/414012022001>

Haridusvõrgu ümberkorraldamine – omavalitsuste ees on väljakutsed, kas rajada koole/hariduskeskusi juurde või tegeleda haridusvõrgu korrastamisega. Demograafilisest situatsioonist tulenevalt osades omavalitsustes laste ja noorte arv väheneb, seevastu Harjumaal ja Tartumaal kasvab.

Keskhariduse õppekohtade tagamine – kelle vastutusalasse kuulub, riik või kohalikud omavalitsused? Lisaks: <https://www.hm.ee/uldharidus-ja-noored/alus-pohi-ja-keskharidus/haridusvork>

Laste ja noorte vaimse tervise probleemid on kasvamas, sh NEET-noorte (15–29-aastased noored, kes ei õpi, tööta ega osale koolitusel) arvu suurenemine.

Olulised tegevused:

- 2023. aasta riigieelarve läbirääkimistele esitatud (esitati 2022. aastal) valdkondlike ettepanekute osas kokkulepete saavutamine, sh töörühma koosolekute koordineerimine

- KOV-ide huvide kaitsmine, sh eelnõude kooskõlastamine ja esindamine erinevates valdkondlikes töörühmades Haridus- ja Teadusministeeriumis, Haridus- ja Noorteametis ning Kutsekojas

- Üheks olulisemaks eelnõuks kujunes „**Alushariduse ja lapsehoiu seadus**“ (AHS) eelnõu menetlemine. Aprillis 2022 kiitis Vabariigi Valitsus heaks ja saatis eelnõu Riigikogule arutamiseks. Kõige olulisemateks teemadeks omavalituste jaoks olid eelnõus „§ 4. Alushariduse kättesaadavus lg 2, mille kohaselt: „Lapse lasteaeda vastuvõtmiseks esitab vanem taotluse kohaliku omavalitsuse üksusele. Taotluses tuleb märkida lasteaiakoha kasutamise soovitud algusaeg ning soovitud lasteaed. Kohaliku omavalitsuse üksus lahendab taotluse kahe kuu jooksul taotluse esitamisest.“ See suurendab kohaliku omavalitsuse üksuse halduskoormust märkimisväärselt.

Viidi läbi pilootprojekt „Õpetajate töö- ja palgakorralduse kaasajastamine“ VOL2 1. grupi kohalike omavalitsuste meeskondade juhtimine ja jõustamine 2022. aastal.

Projekti koostööpartnerid olid Haridus- ja Teadusministeerium (sh rahastaja), Fontes Palgakonsultatsioonid OÜ ja MTÜ Alustavat Õpetajat Toetav Kool. Projektis osalesid lõpuni: Haapsalu Linnavalitsuse, Viimsi Linnavalitsuse, Põltsamaa Linnavalitsuse, Võru Linnavalitsuse, Rae Linnavalitsuse ja Viljandi Linnavalitsuse meeskonnad. Kahjuks Raasiku Linnavalitsuse ja Tallinna Linnavalitsuse meeskonnad katkestasid.

8.-9. novembril 2022 toimusid omavalitsuste haridusjuhtide õppepäevad koostöös Viimsi Linnavalitsuse ning Haridus- ja Teadusministeeriumiga Viimsi Artiumis. Sündmusel osales üle 100 haridusjuhi/-nõuniku/-spetsialisti.

ELVL tellis mõjuanalüüsi LevelLab OÜlt, mille eesmärgiks oli selgitada “**Alushariduse ja lapsehoiu seaduse**” eelnõust tulenevad uued ülesanded, kohustused ja nende täitmisega kaasnev täiendav fiskaalne mõju kohaliku omavalitsusüksuse eelarvele; samuti kaudne ja otsene mõju nii lastele kui ka lapsevanematele, kes lasteaiateenust või eralasteaiateenust tarbivad või soovivad seda.

Eesmärgist tulenevad küsimused:

- Millised uued ülesanded kaasnevad kohalikule omavalitsusele ja milline on sellega kaasnev finantskoormuse võimalik kasv? Lasteaiakoha määramise süsteemi muutmine ja menetlemise aeg ning kaasnev täiendav haldus- ja finantskoormus
- Lapsele vajaliku toe määramine ja sellega kaasnevalt uute töökohtade loomise vajadus ja/või võimalik lasteaiatöötajate töökoormuse ning finantskoormuse kasv. Tugiteenuste tagamine, sh uued tugiteenused (tänapäevane seis alafinantseeritud, tugispetsialistide vajadus 2 x kõrgem) ja sellega kaasnev kulu
- Nõuded lapsehoidudele, sh eralastehoidudele – kui palju on neid, kes täna ei vasta eelnõus esitatud nõuetele? Kui lastehoidud on sunnitud nõuetele mittevastavalt ukseid sulgema, kui palju oleks vaja täiendavaid lasteaiakohti juurde?
- Nõuded lasteaiade direktoritele, sh kvalifikatsioon. Uued nõuded lasteaiade personalile sh lapsehoidjate kvalifikatsioonile (sh täiendõpe) ja sellega kaasnev rahaline mõju. Uuenevate nõuete tõttu võib osa personali töö kaotada. Kui suur osa tänasest personalist (lasteaiadirektorid, õpetajate abid, direktorid – arv ja kvalifikatsioon) ei vasta esitatud nõuetele ja seepärast võib kaotada töö? Kust leida uusi õpetajaid?
- Milline on funktsioonide struktuurne ja sisuline jaotus, kas tegemist on olemasolevate ümbersõnastamisega või uute lisandumisega. Seaduse üldine mõistlik rakendusaeg.

.....

Õpetajate töö- ja palgakorralduse kaasajastamise seminar 18. mail 2022

SOTSIAALVALKOND

Prioriteetid riigieelarve läbirääkimistel

- toimetulekupiiri suurendamine ja paindliku toimetulekupiiri arvestusvalemi väljatöötamine, mis suudaks aegkriitiliselt reageerida hindade tõusule (nt elektri, gaasi jne hinnatõusust tingitud toodete ja kaupade hinnatõusule), samuti toimetulekutoetuse väljamaksmise kulude adekvaatne hüvitamine omavalitsustele
- kohalikele omavalitsustele riigi rahastatavate erihoolekandeteenuste sh igapäevaelu toetamise, kogukonnas elamise ja ööpäevaringse erihooldusteenuse tagamisega seotud kulutuste kompenseerimine. Sotsiaalkaitseameti kodulehe andmetel on erihoolekandeteenuste järjekorras ootel üle 1000 abivajaja, kellele KOV peab ooteajaks leidma toe
- üldhooldusteenuse õiglase rahastusmudeli väljatöötamine
- KOVi-le eestkoste korraldamisega seotud kulude hüvitamine

Kõigi nimetatud teemade osas on toimunud Sotsiaalministeeriumiga mitmeid kohtumisi, kus osalised on tõdenud, et teemad vajavad edasist tähelepanu. Plussina võib märkida, et 1. juunist 2022. aastal tõsteti toimetulekupiiri. Toimetulekutoetust maksti 2022. aastal kõigis kohalikes omavalitsustes, v.a Ruhnu vald. Regulaarselt käis koos läbirääkimiste töö-, sotsiaal- ja tervise töörühm, koosolekute protokollid on leitavad <https://www.elvl.ee/tooruhmade-koosolekute-protokollid#3>

Sotsiaalhoolekande seaduse muudatused

Aasta jooksul menetleti mitut olulist seaduse eelnõu, millega muudeti sotsiaalhoolekande seadust. Neist suurema mõjuga võib välja tuua **ohvriabi seaduse 702 SE ning sotsiaalhoolekande seaduse ja tulumaksuseaduse muutmise seaduse 704 SE** nn hooldereformi seaduse. Mõlema eelnõu puhul kehtsid vaidlused Riigikogu istungiteni välja.

Ohvriabi seaduse menetluses leidis ELVL, et eelnõuga sotsiaalhoolekande seadusesse lisatav kohaliku omavalitsuse kohustus osutada vältimatu abina ka psühhosotsiaalset kriisiabi, on omavalitsusele uus kohustus, mida sotsiaalhoolekande seadus seni ei reguleeri.

Antud juhul oleks tegemist „hiilivalt“ uue ülesande andmisega KOVile, samas täiendavat rahastust omavalitsustele ette ei nähtud. Peale pikki ja tuli-

seid arutelusid õnnestus jõuda kokkuleppeni, et see säte jääb seadusest välja. Lisaks: <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/60f3902f-47aa-43c5-b28f-88101027e454/ohvriabi-seadus>

Sama hästi ei läinud „hooldereformi“ eelnõuga. Võib öelda, et praktiliselt ei arvestatud ühegi omavalitsuste ettepaneku või vastuväitega. ELVL ei kooskõlastanud eelnõu ja olulisimad vastuväited olid, et eelnõu on koostatud kiirustades, ei ole analüüsitud muudatuste mõju kohalikele omavalitsustele, riigi poolt eraldatavast toetusest reformi ellu viimiseks ei jätku ja muudatuste rakendamiseks puudub piisav tööjõud.

Lisaks: <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/875834f8-66ea-4ab-8-8732-41c19e348f03/sotsiaalhoolekande-seaduse-ja-tulumaksuseaduse-muutmise-seadus>

Hooldereformi rakendamise seotud kitsaskohtadele osutati tähelepanu ka meedias, näiteks võib tuua ELVL asedirektor Jan Trei arvamusloo „Hooldusreformi raskus langeb omavalitsustele“ <https://www.err.ee/1608741916/jan-trei-hooldusreformi-raskus-langeb-omavalitsustele>

Kolmas eelnõu, millega muudeti sotsiaalhoolekande seadust, oli sotsiaalhoolekande seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse 510 SE, millega sätestati näiteks, et sotsiaaltöötajana võib kohaliku omavalitsuse üksus ametisse nimetada isiku, kelle-

le on kutseseaduse alusel välja antud sotsiaaltöötaja kutse või kellel on riiklikult tunnustatud kõrgharidus sotsiaaltöös või sellele vastav kvalifikatsioon. ELVLi ettepanek, et arvestades juba tänast sotsiaaltöö spetsialistide puudust, võiks see nõue hakata uutele töötajatele kehtima kahe aasta jooksul peale tööle asumist, ei leidnud toetust.

Lisaks: <https://www.riigikogu.ee/tegevus/eel-noud/eelnou/0bb6d4b8-eab6-4d35-af70-0d974e-c690b5/sotsiaalhoolekande-seaduse-ja-teiste-seaduste-muutmise-seadus>

Omaavalitsuste sotsiaalkaitse kulude analüüs

2022. aasta suvel jõudis lõpule ELVLi initsiatiivil algatatud, Sotsiaalministeeriumi ja Rahandusministeeriumi tellimusel ning OÜ LevelLab ja OÜ Geomedia poolt teostatud, kohalike omaavalitsuste sotsiaalkaitse kulude ja nende kajastamise analüüs, mis tõi välja, et omaavalitsused panustavad sotsiaalvaldkonda tunduvalt rohkem omavahendeid kui riigi aruannetest nähtub <https://sm.ee/uudised-ja-pressiinfo/andmed/uuringud-ja-analuusid#sotsiaalvaldkonna-uuringud-ja-analsid>

Osaliselt on ebakõla põhjuseks ka asjaolu, et omaavalitsused kajastavad raamatupidamislikult andmeid väga erinevalt. Analüüs on heaks aluseks, et kohalikelt omaavalitsustelt andmete kogumist ühtlustada.

Ukraina sõjapõgenikud

Sotsiaalvaldkonna töökoormust mõjutas 2022. aastal kõige rohkem Ukraina sõjapõgenikega seonduv. ELVL viis veebruari lõpust kuni juuli alguseni läbi iganädalasi infokoosolekuid, kus omaavalitused said koosolekutele kaasatud Sotsiaalministeeriumi, Sotsiaalkindlustusameti, Siseministeeriumi, Politsei- ja Piirivalveameti jt ametkondade esindajatele esitada küsimusi, aga jagada ka enda edulugusid. Esialgu oli põgenikel probleeme nt pangakonto avamisega, retseptiravimite ja tasuta ravimite saamisega, perearsti leidmisega, lemmiklooma pidamisega ja muidugi töö-, kooli- ja lasteaiakoha leidmisega. Kuna keegi ei olnud valmis selleks, et sõda nii kaua kestab ja põgenike vool sedavõrd suureks kasvab, siis üha teravamaks kujunes püsiva elamispinna leidmise teema. KOVid kogusid andmeid oma haldusterritooriumil majutuse võimaluste kohta. Elamispindade puuduse leevendamiseks töötati ELVL-i ja Rahandusministeeriumi koostöös

välja määrus, mille alusel kehtestati kohaliku omaavalitsuse üksustele eluruumide soetamiseks ja korramiseks toetuse andmise tingimused ja kord. Toetuse andmise eesmärk oli kohaliku omaavalitsuse üksuste kaasabil eluruumide kasutusse võtmine Ukraina sõjapõgenikele püsiva elamispinna pakku-miseks.

Veel töötati tihedas koostöös Rahandusministeeriumiga välja määrus kohaliku omaavalitsuse üksustele Ukraina põgenikele vältimatu abi andmise kulude kompenseerimiseks. Määruste väljatöötamise käigu kohta võib öelda, et vaatamata sellele, et alati oli aega vähe, kaasati omaavalitsused siiski sisuliselt ja püüti ettepanekutega arvestada, kus vähegi võimalik. Ka oldi alati valmis jagama selgitusi. Seetõttu vaatamata sellele, kõigi eelnimetatud määruste rakendamine langes omaavalitsustes sotsiaalvaldkonna spetsialistide õlule, jäi koostööst positiivne mulje.

Kahjuks vastupidine mulje jäi suhtlusest Sotsiaalkindlustusametiga seoses halduslepingute sõlmimisega rahvusvahelise kaitse saajate vastuvõtmiseks ja neile teenuste osutamiseks, kus kogu protsess tekitas palju segadust ja vastakaid arvamusi.

Ettekanded, arvamused

2022. aasta jooksul leidsid meedias kõige rohkem kajastamist põgenike kriis ja üldhooldusreform.

Seoses Ukraina põgenikega võib välja tuua 2022. aasta novembris toimunud konverentsi „KRIIS – UPUD VÕI ÕPID” sotsiaalvaldkonna töötajatele ja partneritele, kus jagati mõtteid, kuidas kriiside keermises ellu jääda. ELVLi esindajal oli võimalus teha ettekanne sellest, kuidas on omaavalitsused saanud hakkama sõjapõgenike vastu võtmise ja neile abi pakumisega, aga ka probleemidest, millele tuleks tähelepanu pöörata.

Iga-aastaselt Paide Arvamusfestivalil osales ase-direktor Jan Trei koos Sotsiaalministeeriumi, üldhooldusteenuse osutajate ja eakate esindajatega paneelis „Sotsiaalhoolekande korraldamine-üldhooldusteenuse rahastamine“ <https://soundcloud.com/arvamusfestival/keskvaeljaku-ala-1>, kus oli võimalik juhtida tähelepanu probleemidele, mida tuleks reformi ettevalmistamisel silmas pida.

KESKKONNAVALDKOND

Prioriteetid riigieelarve läbirääkimistel

Keskkonnavaldkonnas tõsteti 2022. aastal prioriteetidena esile järgmised kolm punkti:

- erosiooni mõjude leevendamine oma-avalitsustele
- KOV keskse jäätmemudeli rakendamine
- mahtu nõudvate jäätmete taaskasutuse toetamine (näit. tekstiili-jäätmed), mille tulemusena tekiks ka motivatsioon neid koguda

Lisaks sellele on läbirääkimiste lauale esitatud kohalike omavalitsuste poolt ka järgmised lahendamist vajavad küsimused:

- kehtestada võrdsed tingimused vooluveekogude ja maaparandus-süsteemide korrapärase ja hooldamise finantseerimiseks tiheasustusaladel
- vajalik on riigipoolne suurem toetus, et tagada riikliku tähtsusega asutuste (loomaaiad, botaanikaaiad) normaalne areng
- vajalik on muudatus looduskaitsealades, et anda kohalikule omavalitsusüksusele õigus ja pädevus kehtestada kasvukohatüüpide, väärtusliku taimestiku ja kaitsealuste liikide kasvukohtade väljaselgitamiseks

haljastuse inventeerimise kord

- vajalik on muudatus veterinaarseaduses mis sätestaks, et loomaomanikul peab olema kohustus tagada oma koduloomade identifitseerimine
- vajalik on muudatus veterinaarseaduses, mis käsitleb ennetava vaktsineerimise kohustust
- vajalik on muudatus looduskaitsealades millega kaotatakse ebaõiglus looduskaitsealade maa maksustamisel
- vajalik on kasvatada ühiskonna eri gruppides keskkonnateadlikkust (alates lasteaiast kuni vanemaealisteni)
- vajalik on ringmajanduskeskustesse tekkiva ettevõtluse toetamine soodustamiseks ringmajanduskeskuste kiiret arengut
- Keskkonnaministeerium (KeM) peaks juurutama ringmajanduse põhimõtteid riigihangete puhul taristuobjektide rajamisel
- KeM peaks panustama biosfääri programmilise tegevuskulude katmisesse - see ei saa vaid valla/valdade huvi ja kohustus olla
- vajalik oleks meede eutrofeeruvate pinnaveekogude seisundi parandamiseks ning ühisveevärgi ja kanalisatsiooni (ÜVK) lahenduste toetamiseks
- vajalik on seadusemuudatus, et merereostuse tõrjel ei oleks KOV-il kohustust merereostuse likvideerimisega ise toime tulla, vaid Päästeamet juhiks seda tegevust algusest peale

Olulised tegevused, keskkonnaprojektid, siseriiklik koostöö

Mais 2022 kirjutati alla koostööleping ELVL-i ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi vahel. Lepingu ajendiks oli koostöö programmi „Kliimamuutus ja energiauhtimine kohalikus omavalitsuses“ läbi viimiseks sõlmitava hankelepingu täitmisel.

Programmi läbiviimise eesmärk oli ametnike teadlikkuse ja võimekuse tõstmine kliimamuutustega kaasnevate probleemide ennetamiseks, positiivsete mõjude ja võimaluste ära kasutamiseks ning energiauhtimise rakendamiseks nii kogemuste vahetuse, analüütilise võimekuse parandamise, kogukondade kaasamise hoogustamise kui ühtse tulevikuvaate kujundamise kaudu. Poolte koostöö aitab

kaasa Eesti kliima- ja energiapoliitika eesmärkide elluviimisele. Programmi rahastati Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi, Keskkonnaministeeriumi ning ELVLi eelarvest ja selle raames viidi 2022. aastal läbi koolitusprogramm ja neli regionaalset töötuba. Koolitati sadu ametnikke, koolitusprogrammi materjalid on vabalt kätte saadavad veebilehelt „Energiatalgud“: <https://energiatalgud.ee/node/8923?category=1710>

2022. aasta sügisel lõppes Läänemeremaade Nõukogu (CBSS) poolt juhitud CLIMALOC projekt, milles ELVL osales assotsieerunud partneri rollis. <https://cbss.org/projects-cbss/climaloc/> Oktoobris osales Eesti delegatsioon Climaloc projekti lõppkonverentsil Riias, kus lisaks ELVLi ja Keskkonnainvesteeringute Keskuse esindajate olid kaasatud ka osa-

lejad kolmest Eesti omavalitsusest.

Peale Riigikantselei juures tegutseva Säästva Arengu Komisjoni (SAK) ümberkorraldusi valiti selle aseesimeheks ELVLi esindaja, keskkonnavaldkonna nõunik Reigo Lehtla. SAK viis 2022. aasta kevadel läbi riigihanke uuringu „Rohepööre KOV-ides“ jaoks. Hanke võitis ja uuringu viis läbi Tartu Ülikooli poolt juhitud projektikonsortsium. Sügiseks valmisid uuring ning juhendmaterjalid rohepöördeläbiviimiseks Eesti omavalitsustes „KOHALIKE OMAVALITSUSTE ROLL ROHEPÖÖRDE ELLUVIIMISEL“.

Riigihanke viitenumber 244402“. Aruanne on alla laetav ELVLi ja Riigikantselei veebilehe kaudu: <https://www.elvl.ee/documents/21189341/25125942/KOV+roll+rohep%C3%B6%C3%B6rdes.+L%C3%B5pparuanne+%281%29.pdf/23d437e1-d6c1-46c9-85b9-88e06f3907d7>

Rahandusministeerium kutsus ELVLi esindaja (Reigo Lehtla) INTERREG Baltic Sea Region alamprogrammi riikliku Seirekomitee liikmeks. Seirekomitee on kolmeliikmeline ning tegeleb INTERREG BSR projektitaotluste hindamisega. <https://interreg-baltic.eu/>

Hea koostöö keskkonnavaldkonnas on välja kujunenud Keskkonnainvesteeringute Keskusega. Omavahel peetakse regulaarseid konsultatsioone ning kaasatakse teineteist oma üritustele. Aastal 2022 algatati Keskkonnainvesteeringute Keskusega (KIK) koostöölepingu sõlmimine, leping ise kirjutati alla Linnade ja Valdade Päevadel aprillis 2023.

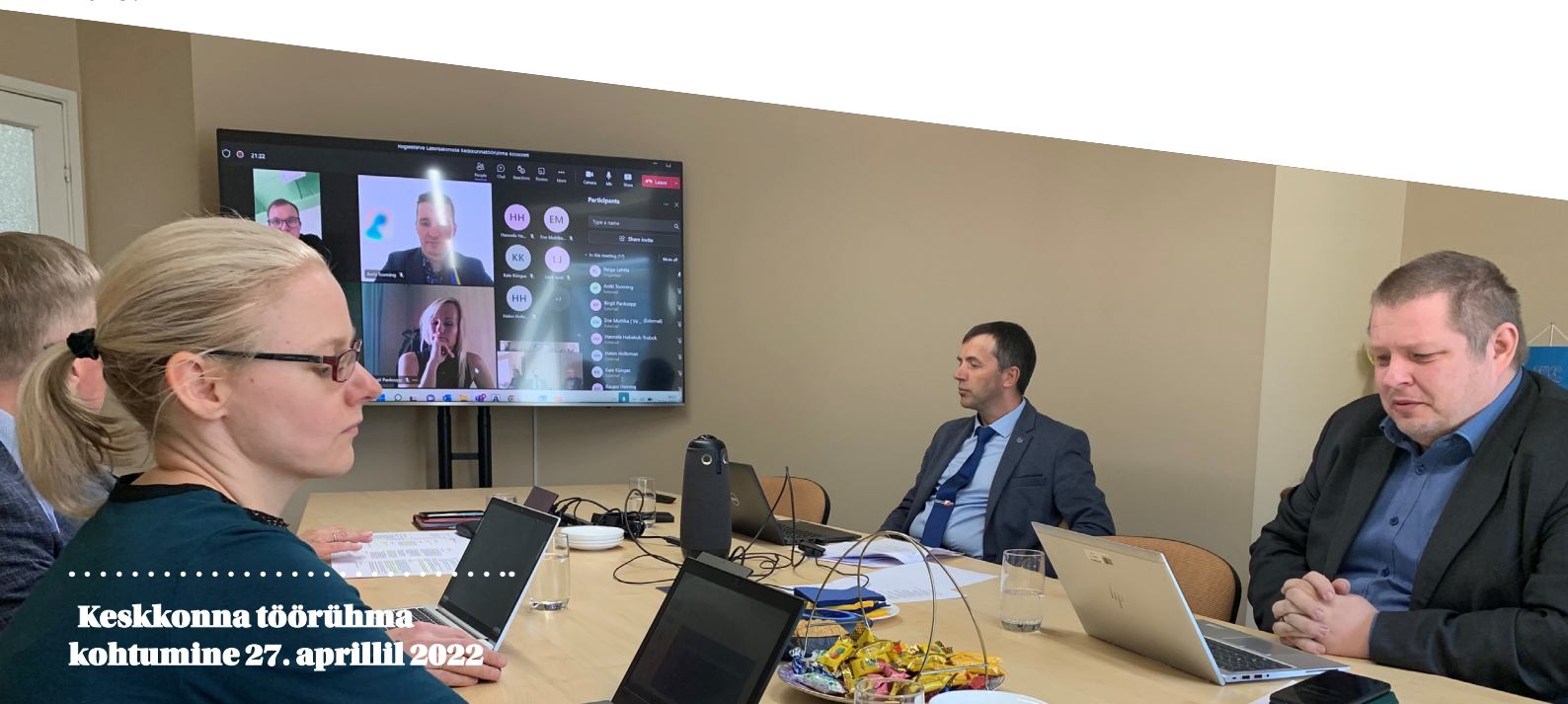
Keskkonnaministeeriumi juures tegutses tuumaenergia kasutuselevõtu ruumianalüüsi alltöörühm, mille eesmärgiks oli välja selgitada, kas Eestis leidub sobivaid paiku võimaliku moodultuumajaama rajamiseks.

ELVL on Norra saatkonna poolt kaasatud Balti riikides elektrisõidukite laiemal läbilöögi saavutamisele suunatud programmi. Norra on Euroopa liider elektrisõidukite tuurosa laiendamises ning soovib oma kogemusi Balti riikidega jagada.

Oktoobris 2022 osales ELVL koos Vigo Ülikooli ja veel seitsme partneriga Euroopa Komisjoni LIFE programmi taotlusvoorus keskkonnasõbraliku energia laiemaks kasutamiseks. Konsortsiumi taotlus osutus edukaks, projekt algab septembrist 2023, kestab neli aastat ja kogueelarve on 1,8 miljonit eurot. Projekti nimi on EC4RURAL ning peale ELVLi osalevad konsortsiumis Eestist veel Tartu Regiooni Energiaagentuur, Tartu Ülikool, Eesti Leader Liit ning kaasatakse 11 omavalitsust.

CLIMALOC ja CASCADE projektide tulemuste põhjal on kavas esitada projektitaotlus INTERREG programmi kliimamuutustega kohanemise ja adapteerumise teemal. ELVL on ka selle projekti konsortsiumis, protsessi juhib Läänemeremaade Nõukogu CBSS.

CEMRi toetusel ja koostöös Tartu linnaga korraldati 2022. aasta märtsis Tartus Linnapeade Pakti seminar (Covenant of Mayors, CoM), millele järgnes Tartu Planeerimiskonverents.

RUUMI, ELAMUMAJANDUSE JA MAADE NING TRANSPORDI JA TEEDE VALDKOND

ELVL-i poolt esitati mitmeid muudatustepepanekuid erinevate seaduste ja määruste täiendamiseks sh ühistranspordiseaduse, planeerimisseaduse, hooldekodude ja ehitiste energiatõhususe määruuse, kaugkütteseaduse, tuleohutusseaduse, riigikaitseaduse, päästeseaduse, planeerimisseaduse ning teiste valdkonda puudutavate eelnõude osas.

2022. aasta lõikes toimus regulaarne koostöö Riigikogu majanduskomisjoni ning keskkonnamisjoniga ja valdkondlike ministeeriumidega.

Ruumi ja elamumajanduse töörühmas käsitletud teemad

Hoonete energiatõhusus

2021. aasta oktoobris avaldas Euroopa Komisjon renoveerimislaine strateegia, mille eesmärk on vähemalt kahekordistada iga-aastane hoonete energiatõhusamaks renoveerimise määr 2030. aastaks ja edendada täisrenoveerimist.

Energiatõhususe miinimumnõuded on kompleksne lähenemine, kus vaadeldakse hoonet tervikuna, st et piirete ja tehnosüsteemide koosmõjul peab hoone vastama energiatõhususe miinimumnõuetele.

Tuuleenergia ja kohaliku kasu rakendamine

Riigikogu võttis vastu "Maagaasiseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse", mis annab selged raamid tuulikutasule ehk tuuleparkide kohaliku kasu mudelile. Seaduses on kirjas "Tuuleenergiast elektrienergia tootmise tasu", kuid siin nimetame seda lühemalt tuulikutasuks.

Tuulikutasu suurus on ajas muutuv. Pärast mitmete erinevate mudelite kaalumist jõudis seadusesse põhimõte, et tasu suurus on seotud otse elektri börsihinnaga. Seaduse kohaselt peegeldab see ühiskonna hinnataset ja on kõige õiglasem lahendus nii tasu saajale kui ka tootjale.

Tuulikutasu on kasu jagamise mudel, ehk tasu arvestatakse toodetud elektri pealt. See suunab nii kohaliku elaniku kui ka tootja huvid ühte suunda - kasu on ainult töötavast tuulikust.

Pea kolm aastat tagasi tehti Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi (MKM) tellimisel uuring, milles uuriti ja analüüsiti teiste riikide kogemust tuulikutasu kehtestamisel. Kuigi analüüs tõi palju häid mõtteid, oli ka selgelt näha, et Eesti oma looduskeskkonna ja hajaasustusliku piirkonna elanikkonna eripäradega vajab täiesti uut ja teistsugust mudelit. Kohmakaks tegi süsteemi sellega kaasas käiv bürokraatia.

Läbi riigi, kohalike elanike ja ettevõtjate kaasamise tekkisid põhimõtted, mis seaduseks vormusid. Tuulikutasu makstakse kohalikule elanikule, kes päriselt tuulepargi läheduses elab. Kohaliku omavalitsuse abiga leitakse just täpselt õiged inimesed, kellel on õigus sellest tasust osa saada.

Läbirääkimiste tulemusel sai Maagaasiseaduse ja teiste seaduste eelnõud sh „keskkonnahäiringu hüvitamise tasu“ täiendatud ning kehtima jäi sõnastus: "Maismaa tuulepargi mõjuala käesoleva seaduse tähenduses on Eesti Vabariigi piirkond, mis ulatub kuni 250 meetri kõrguse tuuleelektrijaama puhul kahe kilomeetri ja 250-meetrise ning kõrgema tuuleelektrijaama puhul kolme kilomeetri kauguseni tuuleelektrijaama lähima torni keskpunkti."

Tuulikutasu hakatakse maksma ainult uutele tuuleparkidele.

Tuulikutasu meretuuleparkidel jaguneb maismaa omadest teisiti. Meretuulepark asub rannast vähemalt 11 kilomeetri kaugusel ja otsesest mõjualast majapidamistele rääkida ei saa. Küll võivad olla mõjutatud kalamehed ja teised merel toimetavad ettevõtjad, kellel on õigus küsida muutuste eest hüvitist. Lõviosa mereparkide tuulikutasust läheb kohalikule omavalitsusele. Läbi valla eelarvesse laekuva tuulikutasu ja tulevaste hoolduskeskuste tööjõumaksude on meretuulepargid Lääne-Eesti rannikule suur tuluallikas ja majandusmootor.

Ehituse pikk vaade 2035

Arengukava „Ehituse pikk vaade 2035“ eesmärk on määratleda kokkuleppelised tingimused Eestis keskkonna ja ehitussektoriga seotud ettevõteterahvusvahelise konkurentsivõimekasvaks. Selleks võetakse fookusesse elukeskkonna kvaliteet, ehitussektori arengu stabiilsus ja kõigi seotud ettevõtete tootlikkuse järjepidevus. Kui olemasolevates riiklikes arengukavad, visioonidokumentides ja teistes strateegilistes dokumentides käsitletakse eelkõige ehitatud keskkonnaga seotud lõpptulemuse eesmärgi (mida tehakse), siis ehituse pika vaate eesmärk on saavutada kokkuleppe protsesside kvaliteedi ja tõhususe küsimuses (kuidas tehakse).

Pika vaate elluviimise koordineerimiseks loodi 2022. aasta kevadel ehitusvaldkonna arengukomisjon, mille tegevust juhivad MKM ja kuhu on kaasatud lisaks erialaliitude esindajatele ka ELVL-i esindajad. Arengukomisjoni peamiseks ülesandeks on korraldada ehituse pikaajaline riiklik planeerimine, tagamaks ehituse kontrastsükliline majandamine.

Ühtsed BIM (Building Information Model) nõuded

Varasem praktika on näidanud, et digitaliseeritud lahenduste kasutuselevõtt on oluliselt lihtsustanud informatsiooni loomise ja jagamise võimalusi ning muutumas on ehitussektori tööprotsesse üle maailma. Eesti ehitussektori võimalus on läbi digitaalsete lahenduste kasutuselevõtu tõsta kohaliku turu teenuste kvaliteeti, tulemuslikkust ning luua atraktiivne keskkond tulevastele tööandjatele ja töötajatele. Uute tehnoloogiatega kohanemine ja modernsete töömetoodikatega harjumine on vältimatu, suurendamaks Eestis nii teede- kui tsiviilehitussektori jätkusuutlikku arengut kohalikul ja rahvusvahelisel turul.

2022. aastal valmis kolmas, täiustatud versioon Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi IKT 29 projektile „Avaliku sektori tellijate ühiste BIM nõuete teostatavuse kontroll ja etalonmudel“. Juhendi uus nimetus on „Ühtsed BIM nõuded“ (ÜBN). BIM nõuete eesmärk on kirjeldada raamistikku, mis võimaldaks tellijal tõhusamalt juurutada BIM tehnoloogiat ja parimaid tavasid oma lühi- ja pikaajaliste eesmärki-

de saavutamiseks. Nõuded on koostatud eesmärgiga ühtlustada mudelprojekteerimise protsessi ja selle väljundeid.

Planeeringud ja BIM – kuidas neid omavahel paremini siduda

Rahandusministeeriumi ja ELVL-i koostöös valmis 2022. aastal üleriigiline ühtne planeeringute andmekogu (PLANK), mille eesmärk on ühtsesse andmekogusse kokku koondada kõik omavalitsuste poolt kehtestatud planeeringud. Andmekogu lihtsustab ja kiirendab planeeringute andmete ligipääsu, millest on huvitatud erinevad ametiasutused, ettevõtjad ja elanikud. Keskne andmekogu tagab andmete õigsuse ning võimaldab erinevatel huvipooltel olla kindlad, et kättesaadav planeering on kehtiv ja kõige kaasaegsem. Alates 1. novembrist 2022 on kohustuslik kõik kehtestatavad planeeringud esitada juba uude keskkonda.

Allianss ehk IPT (Integreeritud projektiteostus) hangete rakendamine

Integreeritud projektiteostusel põhinev Allianss hankemudeli eesmärk on olemuslikult lihtne. Märksõnadeks on innovatiivsus, ühine koostöö ja tõhusus. See toetab kõiki osapooli saavutama projekti parimat lõplikku tulemust kõikides kokkulepitud võtmenäitajates. 2022. aastal alustati pilootprojektidega.

Moodustati IPT töögrupp, mida juhivad MTÜ Digitaalehituse klaster ning selle eesmärgiks on aidata tellijatel IPT projekte käivitada ja jagada koolituse/konsultatsiooni kulusid.

2022. aasta maa korraline hindamine

Eelmised maade korralised hindamised toimusid aastatel 1993, 1996 ja 2001. Viimasest korralisest hindamisest möödunud aastate jooksul on maa väärtus turul kordades kasvanud.

2022. aasta hindamistulemused võetakse kasutusse alates 1. jaanuarist 2024. Maa korraline hindamine on turupõhine maa hindamine, mille tulemusena määratakse igale katastriüksusele ligikaudne maa turuväärtus ehk maa maksustamishind. Tegemist on masshindamisega, mille tulemus on statistiline üldistus. Kohalikud omavalitsused kehtestavad uued maksumäärad 1. juuliks 2023.

Uuendused evakuatsiooniteede nõuetele ja veevõtukohadele

Ruumi, elamumajanduse ja maade töörühma läbirääkimistel kerkis esile ja peeti oluliseks rõhutada, et suvilapiirkondade välise tulekustutuse veevõtukohtade väljaarendamine vajab riiklikku toetamist. Kuna tegemist on nii munitsipaal- kui riigi omandis olevate kinnistute tuleohutusnõuete tagamisega, on vaja leida parimad võimetele vastavad lahendused. Kuna paljudes nõukogude ajal rajatud suvilapiirkondades puuduvad siiani ühisveevärk ja ühtne tulekustutussüsteem, on probleemiks suvilate ümberehitamise elukondlikeks hooneteks ametlikustamine. Kahjuks ei ole sellele probleemile ühtset lahendust veel leitud ja jätkatakse aruteludega.

ELVL-i liikmete ettepanekutele tuginedes täiendati 2022. aasta alguses Päästeseaduse ja tuleohutuse seadust. Uuendati mitmeid evakuatsiooninõudeid hoonetele sh majutus, spordi ja hoolekandetasutustele. Seadusega rakendati uued nõuded näiteks raskesti süttivatele tekstiilist ees- ja vahekardinatele. Seda seadusesätte muudatust pidasime väga oluliseks, et tulekahju korral oleks tülil võimalikult raske tekstiile süüdata, tagades sellega ruumidest ohutuma evakuatsiooni.

Muudeti veevõtukohta rajamise, katsetamise, kasutamise, korrashoiu, tähistamise ja teabevahetuse nõudeid. Päästeamet nõustus, et veevõtukoht peab olema ainult nendel ehitistel, millele on kehtestatud tuleohutusnõuded. Tähtis on siinjuures rõhutada, et veevõtukohta ei pea olema ehitistel, kus on tagatud tulekahju avastamine ja kustutamine tehniliste lahendustega.

Teed, transport ja liikuvus

2022. aasta arutelude prioriteetideks olid: toetus ühistranspordi korraldamiseks (dotatsioonid); Eesti teedevõrgu arendamine ja seisundi parandamine; laevanduse konkurentsivõime tagamine.

Eesti teed jagunevad riigiteedeks, kohalikeks teedeks ja era- ning metsateedeks. Teehoidu rahastatakse riigieelarvest ja välisvahenditest. Uus riigiteede teehoiukava 2023-2026 kinnitati detsembris 2022. Teedevõrgu ja maanteetranspordi valdkonnas on üks olulisemaid eesmärke tagada teede kasutajate ohutus. Eesti teedevõrk on suuresti juba välja kujunenud ja aegruumiliste vahemaade olulist vähendamist pole majanduslikult otstarbekas eesmärgiks võtta. Seetõttu lähtutakse teehoiu planeerimisel põhimõttest luua kõikidele liiklejatele, sealhulgas jalakäijatele ja jalgratturitele, ohutud tingimused.

Kohalike teede hoidu ja arendamist korraldavad kohalikud omavalitsused autonoomselt. Kohalike teede hoiuks eraldab riik toetust, mis vastab kuni kümnele protsendile kogu teehoiu kuludest. Lisaks eraldatakse igal Euroopa Liidu eelarveperioodil kohalike teede investeeringuteks toetusi välisvahenditest. Kohalike teede hoiuks eraldatav toetus jaguneb kaheks:

1. valemipõhine toetus, mis kajastub Rahandusministeeriumi eelarves toetusfondi real
2. juhtumipõhine toetus, mis kajastub Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi (MKM) eelarves avalikult kasutatavate kohalike teede hoiu real

Valemi- ja juhtumipõhise toetuse proportsioonid ja mahud otsustakse igal eelarveaastal eraldi.

MKM juhtis KOVi-de tähelepanu kohalike teede inventeerimise andmete sisestamise olulisusele Teeregistrisse. Rõhutati, et eriti olulised on teede ruumikujude andmed. Vastasel korral ei ole võimalik teha edasisi analüüse ja andmekorjet. Kohalike teede liiklussageduste modelleerimiseks on täpsemate alusandmete saamiseks oluline püsiloenduspunktide loomine suure liiklusega kohalikele teedele.

Uuringus toodi välja ka kohalikel teedel asuvate sildade seisukorra problemaatika, mille kohaselt on ca 30 silda kriitilises seisus. Transpordiameti (TRAM) taristu ehituse ja teenuste järelevalve üksuse tööplaani on võetud nende sildade inspekteerimine. Üleskutse kohalikele omavalitsusüksustele, kelle teedevõrgustikus mainitud sillad asuvad, on võtta ette preventiivsed tegevused sildade seisundi halvenemise vältimiseks ja ohutuse tagamiseks.

Märgiti, et TRAM-is on vajalik luua sildadele seisukorra analüüsi infosüsteem. Selle loomisel oleks otstarbekas luua ka kohalikele omavalitsustele võimalus hallata samas süsteemis ka kohalikke sildu.

Liiklusohutusprogrammi 2024-2025 elluviimiskava kohalike omavalitsuste tegevuste tutvustus

Transpordiameti (TRAM) liiklusohutuse strateegialoome juht Alo Kirsimäe andis ülevaate liiklusohutusprogrammi aastate 2024-2025 elluviimiskava eelnõus kohalike omavalitsuste vastutusalasse jäävatest tegevustest.

Nelja suurema linna Tallinn, Tartu, Narva, Pär-

nu tegevused keskenduvad kõrgema riskiga teeületuskohade ohutuse nõuetele vastavaks ehitamisele ning piirkiiruse alandamisele (soovitavad kiirused 40 ja 30 km/h). Lisaks on kavandatud tegevused kõigile omavalitsustele, mis puudutavad automaatsete liiklusjärelvalvesüsteemide (kiiruskaamerate) kasutuselevõtmist, asumite keskuses piirkiiruste alandamist, püsikatendiga omavalitsuste teede piirkiiruse alandamist kiiruseni 80 km/ ja kerg- ning siirdkatendiga teedel kiiruseni 70 km/h.

Lisaks vastassuunda kaldumise vältimiseks omavalitsuste maanteedele keskpõristi kandmist, külgpõristi kasutamist kui maantee laius seda võimaldab ning ohutuse tagamiseks tähispostide paigaldamist. Arutelu käigus peeti asjakohaseks omavalitsuste teadlikkuse tõstmist legaalmetroloogia ja mõõtetegevuse valdkonnas, et automaatsete liiklusjärelvalvesüsteemide (kiiruskaamerad) kasutuselevõtu nõuded oleksid koondatud ja vajadusel lihtsasti leitavad. Kuigi Liiklusseaduse alusel on juba kehtestatud paigaldamise ja mõõteprotseduurilised nõuded, on nende rakendamine ja omavalitsuse (Tallinna linna näitel) nõuetele vastavuse viimine osutunud eeldatust keerulisemaks.

Nõudepõhine transport

Nõudepõhine transport muutub maailmas üha enam populaarsemaks. Et saada ülevaade nõudepõhise transpordi arendamist takistavatest ja hõlbustavatest teguritest, uuris Stockholmi Keskkonnainstituudi Tallinna Keskus nõudepõhise transpordi kogemusi Põhjamaades ja Baltikumis. Uuring, kuhu oli kaasatud mitmeid omavalitsusteesindajaid, viidi läbi rahvusvahelise projekti RESPONSE, kus selgus, et eelkõige mõjutavad nõudepõhise transpordi arenguvõimalusi andmete ja tarkvaraga seotud küsimused, aga ka turg ning hankeskeemid.

Nõudepõhine transport on nõudlusele reageeriv transport, mis on paindlik ja kohandub konkreetsete kasutajarühmade vajadustele. Nõudepõhise transpordi kasutamine võimaldab hõreda ühistransporditeenusega piirkonnas vastavalt soovile transpordi tellida, kasutades selleks äppi või broneerides teenuse telefoni teel. Nõudepõhist ühistransporti tuleks osutada kohtades, kuhu pole mõtet väheste sõitjate tõttu suurt bussi liinile panna. Ühe võimaliku lahendusena näeb Transpordiamet, et nõudepõhine transport võiks tulevikus hakata toimima piirkonnasisese kontseptsioonina. Nõudepõhist transpordi näha se tulevikus osana ühistranspordist koos bussiliiniveoga.

Nõudepõhise transpordi teenust osutati Saaremaal pilootprojektina 1.07.2021 – 30.06.2022 Salme ja Torgu piirkondades, laienes alates 1.10.2021 ka Kärla ja Lümenda piirkondadesse. Teenus oli sõitjatele tasuta.

Ka Pärnus liigutakse samas suunas. Nimelt Pärnumaa Ühistranspordikeskuses edukalt toimivat sotsiaaltranspordi süsteemi saab samuti tulevikus kasutada kui nõudepõhist ühistransporti, mis tagaks selle, et ei peaks üksikute reisijate pärast kaugematesse kohtadesse suure liinibussi- ja sõitma.

Liiklusohutus ja omavalitsuste kiiruskaamerad

Liiklusohutuse osaks on nii ennetus kui ka liiklusharidus. Eesti Linnade ja Valdade Liit koostöös Transpordiametiga viib läbi liiklusohutuslaseid ennetuskampaniaid, mille kohta leiab rohkem infot Transpordiameti kodulehelt.

Ennetuskampaniate eesmärk on liiklejate liiklusteadmiste tõstmine ning hoiakute, ohutute liiklusharjumuste ja käitumisnormide kujundamine. Probleemteemadeks on piirkiiruse ületamine, joobes sõidukijuhtimine, kõrvalised tegevused autoroolis, turvavarustus, helkur ja muud enda nähtavaks tegemise võimalused ning väsimus.

Liiklusjärelvalve eesmärgiks on jalakäijate, sõitjate ja juhtide õigete liiklusharjumuste kujundamine, liiklusalaste õigusaktide nõuete rikkumiste ja liiklusõnnetuste arvu vähendamine ning liiklusohutuse parandamine.

Liikluskaamerad aitavad rikkujaid tabada, ent liiklusturvalisus on paljuki iga liikleja enda teha. Kiiruseületamised ja kannatanutega õnnetused on Eestis jätkuvalt suur probleem. Selleks, et linn või vald saaks ise vajadusel kiiruskaamerad paigaldada ja omavalitsusel laekuks ka osa trahvirahast, on seadusmuudatusi kaua kavandatud. Probleem on olemas, sest näiteks Tallinnas lakkaks käeoleva aasta lõpuga töötamast ka viimased paar kiiruskaamerat.

Alates 1.märtsist 2022 rakendusid seadusmuudatused, kus kohalikel omavalitsustel tekib senisest enam võimalusi turvalisuse tagamiseks ja liikluse ohutumaks muutmiseks. Samuti muudeti liiklusseadusega mõjustrahvide määrasid.

Seega tulevaste liiklusjärelvalve automatiseerimiste kaudu võiks kannatanutega liiklusõnnetuste arv ja nende raskuste lähiaastatel väheneda. Täiendatud liiklusseadusega antakse kohalikele omavalitsustele õigus paigaldada oma territooriumile kiiruskaamerad, samuti saada osa trahvitulust.

IKT KOMPETENTSIKESKUS

KOV IKT koordineerimisel ELVL-is 2022. aastal olid olulised alljärgnevad neli suuremat projekti:

„Kohalike omavalitsuste veebiportaal“ (KOVTP) asemel uue KOV veebilehtede platvormi arendamine:

- 2022. aasta lõpuks valmis Omavalitsuste portaali prototüüp ja arendustööde spetsifikatsioon, 2023. aastal jätkuvad portaali arendustööd ning piloot-omavalitsuste koolitused ja kasutajatugi

- projekti eelarve kokku on 193 924 eurot, sellest 164 836 kaetakse struktuurifondide ja 29 089 eurot IKT väikearenduste vahenditest. Aastal 2023 võtavad viis kohalikku omavalitsust ning ELVL uue veebilehe platvormi kasutusse. Pärast pilootprojekti on infosüsteemi võimalik kasutusele võtta kõikidel omavalitsustel

Uue infosüsteemi VOLIS 2 analüüs ja prototüüp:

- 2022. aasta juulis valmis omavalitsustele universaalselt kasutatava volikogu istungite läbi viimise ja rahvahääletuste keskkonna (VOLIS2) kirjeldus, dokumentatsioon ja prototüüp, mis annab sisendi võimalikule tarkvaraarenduse hanke-

le. Lisaks töötati välja uuele infosüsteemile jätkusuutlik haldus- ja teenusmudel

- projekti eelarve kokku oli 79 959 eurot, sellest 63 750 kaeti struktuurifondide vahenditest, 10 497 eurot omavalitsuste kaasfinantseeringuna ning IKT tegevustoetuse vahendeid kasutati summas 5 712 eurot

Kohalike omavalitsuste infosüsteemide analüüs:

- „KOV-ide poolt elanikele teenuste osutamiseks kasutatavate peamiste infosüsteemide analüüs“ käigus selgusid paljud KOV teenuste juhtimise ja infosüsteemide haldamisega seotud kitsaskohad. Analüüs valmis 2022. aasta juulis

„Anna Teada“ infosüsteemi arendamine:

- Anna Teada infosüsteemi parendamiseks (uued funktsionaalsused, kasutajaliidese uuendamine, andmevahetusliides Tallinna linna Hooldus-, Haljastus- ja Heakorra Infosüsteemiga) valmis 2022. aasta lõpuks detailanalüüs ja prototüüp, mille alusel jätkuvad 2023. aastal tarkvara arendustööd. Tööde teostamise tähtaeg on 01.05.2023, tööde maksumus 65 425 eurot

Lisaks olid KOV IKT valdkonnas olulised järgmised teemad:

Viimsi ruumiandmete menetluse Infosüsteemi (VAAL) partnerirolli täitmisel:

- suvel 2022 valminud Viimsi valla poolt arendatud Valla Avalike Andmete Lahendus (VAAL) eesmärk oli võimaldada ühtses keskkonnas valla taristuinfort esitleda, teenuseid pakku- da, andmeid hallata ja kaardil infot analüüsida. Lahendus on kättesaadav lehelt <https://vaal.viim- si.ee/>. Kuna VAAL on avatud lähtekoodiga raken- dus, on seda võimalik ilma litsentsitasudeta ka- sutusele võtta ka teistes Eesti omavalitsustes. Testkeskkonna loomise kulu katab ELVL keskselt IKT tegevustoetusest aastal 2023

ELVL KOV IKT valdkonna uue haldus- ja teenusmodeli käivitamine:

- 2021. aastal valmis KOV IKT kompe- tentsikeskuse haldus- ja teenusmodeli analüüsi, mille tulemusena selgusid IKT valdkonna teenu- sed, mida KOVid oleksid valmis keskselt rahasta- ma, sobivaim organisatsiooni struktuur, õigus- lik vorm ja finantsmudel koos tegevuskavaga. Analüüsi alusel alustati 2022. aastal läbirääkimisi kohalike omavalitsuste ja riigiga rahastuspõhi- mõtete kokkuleppimiseks
- 2022. aasta lõpus oodati ühist ELVL liik- mete seisukohta selles teemas ja ELVL sisemisi ümberkorraldusi

KOV sündmusteenuste keskkonna loomise projekti juhtimine koostöös Majandus- ja Kom- munikatsiooniministeeriumiga (MKM):

- 2022. aastal viis AS Helmes läbi MKM-i tellimisel analüüsi „Kohaliku omavalitsu- se teenusportaali tehnilise teostatavuse analüüs lasteaiakoha taotluse sündmusteenuse näitel“

- analüüsi käigus läbiviidud kasutajauurin- gust järeldub, et elanike suurim probleem seoses lasteaiakoha teenusega on seotud õige info puu- dusega (ebaselgus, teadmatus, läbipaistmatus). Järgmise sammuna tuleks esmalt ära lahendada infoteenus

- KOV infosüsteemide liidestamine riigi sündmusteenuste keskkonnaga on omaette väl- jakutse, sest KOVides on kasutusel erinevad in- fosüsteemid ning kesksel ühest lahendust on raske leida. 2023. aastal on planeeritud edasi tegeleda pilootprojektina kolme KOV teenuse- ga (sünnitoetus, ranitsatoetus, matusetoetus), et oleks võimalik avaldusi esitada eesti.ee kaudu osaliselt proaktiivselt

Küberturvalisus ja Eesti infoturbestandard (E-ITS):

- koostöös Riigi Infosüsteemi Ametiga alus- tati uue Eesti infoturbestandardi (E-ITS) info levi- tamisega KOV-ide hulgas. Kevadel käivitati E-ITS veebinaride sari, mille käigus toimus omavali- tsustele kokku 6 virtuaalset seminari, kus RIA esindaja käis läbi E-ITS dokumentatsiooni ning arutati koostöövõimalusi standardi rakendamisel

- aasta lõpus viis ELVL läbi alla lihthanke piirmäära jääva teenuse tellimise menetluse E-ITS kasutusprofili koostamiseks kolme piloot- omavalitsuse baasil. Tööde teostamise aeg on 2023 I poolaasta, mil valmib abistav dokument KOV-idele standardi rakendamiseks

- KOV IKT taristu jätkuprojektide teosta- mise taotlused esitati KOV IKT strateegia kaudu MKMile ning ELVL poolt läbi KOV IKT töörüh- ma riigieelarve 2023 ja RES 2023-2026 eelarve- läbirääkimiste taotlusesse. Kahjuks ei ole ükski KOV IT-taristu uuendamise projektitaotlus jõud- nud finantseerimiseni.

KOV IT võrgustiku koordineerimine ELVL juures:

- **KOV IT võrgustikus on ca 125 liiget,**
- **2022. aastal toimus kokku 14 veebiseminari erinevatel IKT teemadel,**
- **4. mail korraldati päevane seminar Paides, millest sai füüsiliselt osa võtta.**

LÕIMUMINE

2022. aastal valmistati koostöös Kultuuri-ministeeriumiga ette Euroopa sotsiaalfond+ (edaspidi ESF+) toetatavat tegevust „Kohalike omavalitsuste toetamine lõimumise, sealhulgas kohanemise teenuste pakkumisel“.

Toetatava tegevuse eesmärk on kohaliku tasandi võimekuse tõstmine rände-, kohanemis- ja lõimumisteedega tegelemisel. Samuti saavutada olukord, kus kohalikud omavalitsused arvestavad oma põhitegevuses eesti keelest erineva emakeelega inimeste vajadustega. Kohalik omavalitsus on heades partnerlussuhetes teiste kohanemis- ja lõimumisteenuste pakujatega ning on teadlik iseenda ja teiste osaliste rollidest.

Toetusmeetmest toetatakse tegevusi, mis on suunatud ja toetavad vähemalt 18-aastaste uussisserändajate, erineva keele- ja kultuuritaustaga ning tagasipöördujate lõimumist, sealhulgas kohanemist. Ettevalmistustes said kaasa rääkida kõik kohalikud omavalitsused, kes huvi avaldasid. 01.07.2022 saadeti kõigile liikmetele küsimustik (vastamistähtaeg 19.08.2022), millele vastas 16 kohalikku omavalitsust.

Aasta teises pooles alustas ELVL-i büroo läbirääkimisi Tallinna, Tartu linna, Rakvere linna ja Pärnu linnaga, et oleks võimalik 2023. aasta alguses sõlmida esimesed partnerluslepingud ja tegevustega alustada. Kohtumistel anti ülevaade uue perioodi ESF+ toetatavatest tegevustest, rändestatistikast ning arutleti uue perioodi sisutegevuste üle, omavalitsuste esindajad rääkisid murekohtadest ja vajadustest.

07.12.2022 korraldati virtuaalne infopäev, et tutvustada kohalike omavalitsuste esindajatele ESF+ meedet ja riiklikku uussisserändajate kohanemisprogrammi. Detsembris 2022 kuulutati välja konkurss ELVL -inõuniku (lõimumise, sh kohanemise valdkond) töökohale.

Ametkondade ja ELVL lõimumise valdkondlik läbirääkimiste tööruhm kohtus 2022. aastal kaks korda. Nendel kohtumistel käsitleti rahvusvahelise kaitse saajate tugiisikuteenust ja ESF+ kohaliku tasandi toetamise teemasid. Kuulati ära Tallinna linna valdkondlikud tegevused ja plaanid ning anti sisend riigi eelarve-strateegia 2023-2026 ja 2023. aasta riigieelarve läbirääkimistele.

Personaliarenduse kompetentsi loomine ja kohalike omavalitsuste ülese koordinatsiooni korraldamine

Toimusid koolitused kohalike omavalitsuste volikogude liikmetele ja ametnikele ning personalispetsialistidele.

Eesti Linnade ja Valdade Liit taotles personaliarenduse kompetentsi loomiseks ja kohalike omavalitsuste ülese koordinatsiooni korraldamiseks riigieelarvelist toetust 2021. aastaks 25 000 eurot ja 2022. aastaks 25 000 eurot. Rahalisi vahendeid saadi kahe aasta peale 25 000 eurot.

ELVLi personali arenduse kompetentsi kujundamise eesmärgiks seati süsteemsemalt sihistaatud koolitus- ja arendustegevustega kaasa aidata kohalike omavalitsuste võimekuse tõstmisele strateegiliste eesmärkide täitmisel ja põhiteenuste korraldamisel, sh SF arendusprojektide ettevalmistamisel ja elluviimisel.

Kohalike omavalitsuste volikogu liikmete avakoolitus toimus 10. märtsil 2022 hotell Viru Konverentsikeskuses

II kohalike omavalitsuste volikogu liikmete koolitus toimus 26. aprillil 2022 Teamsis

III kohalike omavalitsuste volikogu liikmete koolitus toimus 16. juunil 2022 Teamsis

IV kohalike omavalitsuste volikogu liikmete koolitus toimus 22. septembril 2022 Teamsis

Läbi viidi ka personalijuhtide ja personalispetsialistide koolitus. Personalivõrgustiku seminar toimus hotell Viru Konverentsikeskuses hübriidseminarina.

Kõik koolitused on salvestatud ja üleval www.elvl.ee --> Valdkonnad --> Uute volikogu liikmete koolitused

<https://www.elvl.ee/volikogu-liikmete-koolitus-10.03.2022>

<https://www.elvl.ee/volikogu-liikmete-koolitus-26.04.2022>

<https://www.elvl.ee/volikogu-liikmete-koolitus-16.06.2022>

<https://www.elvl.ee/volikogu-liikmete-koolitus-22.09.2022>

Personalivõrgustiku seminari materjalid leiab www.elvl.ee --> Valdkonnad --> Personaliarenduse kompetentsi loomine <https://www.elvl.ee/personaliarenduse-kompetentsi-loomine>

Inimvara arendamine

Eesti Linnade ja Valdade Liit taotles kohalike omavalitsuste inimvara arendamiseks vahendeid taotlusvoorst „ATV Partnerite tehniline abi perioodiks 2021-2027“ ning sai positiivse otsuse. Taotletud toetuse määr on 72,2% ja Liidu omaosalus 27,8%. Aastane maht on 100 000 eurot kokku.

Toetust kasutatakse selleks, et ELVL saaks suured enda organisatsiooni kompetentse ja suudaks toetada kohalike omavalitsuste arendusvajaduste väljaselgitamist ning nendest lähtuvate projektide ettevalmistamist. Samuti on oluline, et tõuseks ELVLi enda, kui struktuurifondide partnerorganisatsiooni võimekus rääkida kaasa toetusmeetmete väljatöötamisel ja elluviimisel.

Nende sihtide saavutamiseks on eelkõige vajalik luua ELVLi täiendav kompetents SF vahendite tõhusamaks rakendamiseks (parimate praktikate koondamine ja levitamine kohalike omavalitsuste seas, kogemuse vahetamise toetamine SF projektide paremaks elluviimiseks, pilootide/katseprojektide läbiviimise toetamine uuenduslike lahenduste leviku soodustamiseks), süsteemselt koondada kohalike omavalitsuste koolitusvajadusi ning vahendada vastavat infot SF meetmete rakendussüsteemi osapooltele, koostöös ministeeriumite ning kohalike omavalitsustega kavandada vajalike koolitustegevuste ja juhendmaterjalide koostamist.

Koolitus- ja arendustegevuse koordineerimiseks on Liidul vajalik kujundada kompetentsid, et integreerida kohalike omavalitsuste toimimise eri valdkondade koolitusvajaduse teadmised ja riikliku strateegilise arendamise vajadused, mis eeldavad riigi strateegiliste eesmärkide tundmist, kohalike omavalitsuste koolitusvajaduse prognoosi teadmist, samuti teadmisi personali arendamise rollist organisatsiooni eesmärkide saavutamisel jne.

Eesmärgiks on Liidu ja kohalike omavalitsuste personali arendus- ja koolitussüsteemi kujundamise visiooni ja pikaajaliste strateegiliste eesmärkide seadmine; kompetentside põhise juhtimise rakendamine nii töötajate arendamisel

ja koolituste kavandamisel kui ka tööjõu planeerimisel, värbamisel, hindamisel, tulemusjuhtimisel jne.

ELVL võimekuse tõstmine

Eesti Linnade ja Valdade Liit sõlmis toetuslepingu Euroopa Nõukogu Hea Juhimise Ekspertiisikeskusega. Projekti „ELVL võimekuse analüüs“ kestvus oli 1. märts-15. detsember 2022.

Projekti raames soovisime analüüsida, kas välja kujunenud töökorraldus on täna otstarbekas ning kas ELVL-is on piisavalt jõudlust, et võimalikult hästi täita põhikirjalisi eesmärke ning viia ellu kokkulepitud tegevussuundi.

Analüüsi fookus oli ELVLi juhtimisel ja büroo töökorraldusel ning eriti eeldustel toetada kohalike omavalitsuste (edaspidi KOV) infotehnoloogilist arengut infotehnoloogia teenuste kompetentsikeskuse kaudu (edaspidi ITK) ja KOV inimvara võimekuse suurendamist, liikmete tarvis koolitustegevuste loomist ja koolituspädevuste arendamist.

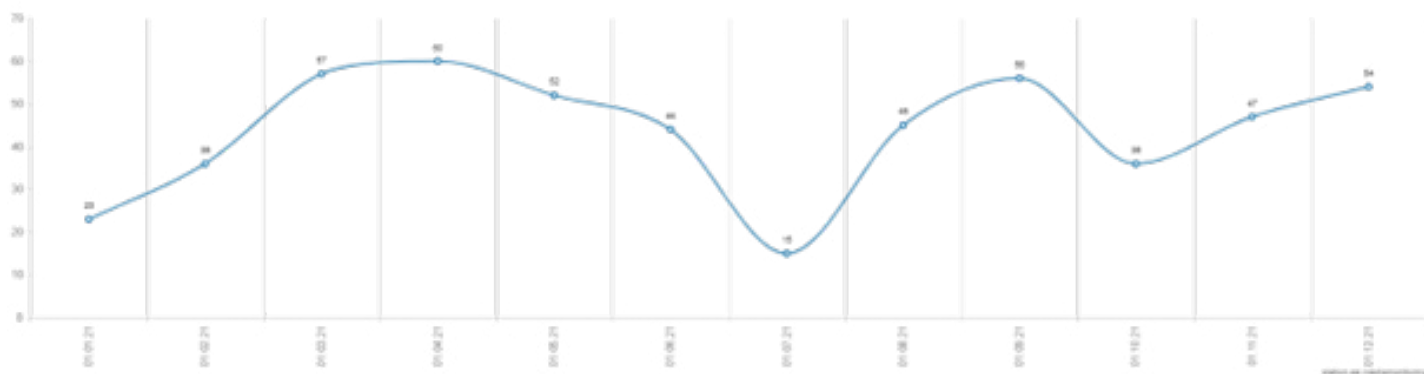
Analüüsi tulemusena valmisraport, mis lähtus intervjuudest ELVLi poolt soovitatud allikatega ning koostajate teoreetilisest teadmisest. Raport sisaldab kogutud andmete analüüsi ja tähelepanekuid ning nendel põhinevaid järeldusi ja teoreetilisest teadmisest tuletatud soovitusi.

Eesmärk oli kaardistada ELVLi võimekus ja teha ettepanekud ELVLi süsteemseks ja sihipäraseks arendamiseks ning ELVLi liikmete huvide paremaks esindamiseks ja neile paremate teenuste otstarbekamaks osutamiseks (eriti IT ja Inimvara arendamise valdkondades).

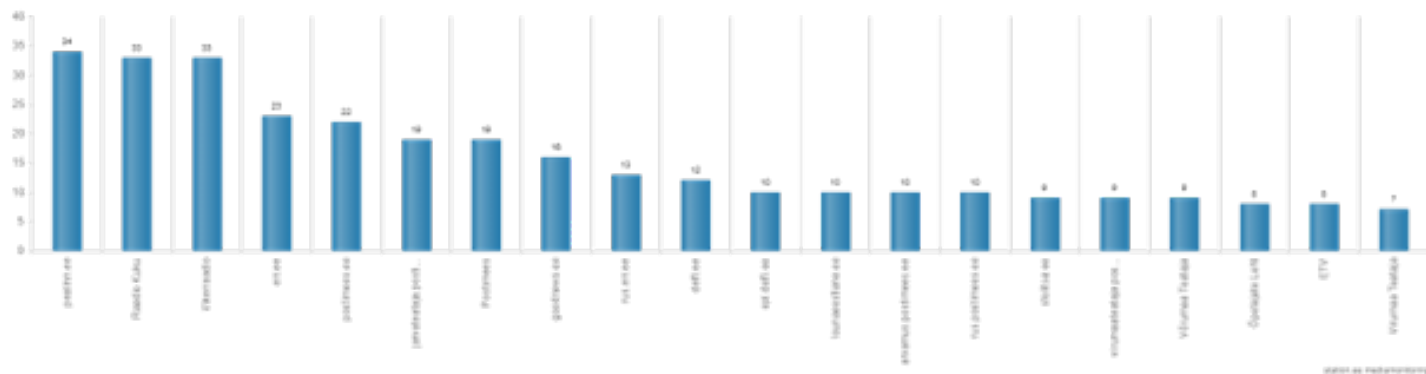
Analüüsi teostasid Rivo Noorkõiv, Geomeedia juhatuse esimees, konsultantja Mari Nõmm, Arengupartner OÜ juhatuse liige

MEEDIA JA KOMMUNIKATSIOON

Meediamonitooringu veebilehe Station.ee andmetel mainiti Eesti Linnade ja Valdade Liitu (ELVL) 2022. aastal meedias kokku 525 korral. Aktiivseimad kajastuste kuud olid alloleva statistika järgi märts, aprill, september ning detsember.

ELVLi enim mainitud meediakanalid eraldi olid ülekaalukalt veebileht pealinn.ee, Kuku raadio ning Vikerraadio.

Meediatüüpide lõikes sai ELVL enim mainimisi online meedias, millele järgnesid piirkondlikud ajalehed, neile omakorda raadiokanalid.

allikas: Station.ee

Meediamonitooringu veebilehe Station.ee andmetel mainiti Eesti Linnade ja Valdade Liitu (ELVL) 2022. aastal meedias kokku 525 korral. Aktiivseimad kajastuste kuud olid alloleva statistika järgi märts, aprill, september ning detsember.

2022. aastal ELVLi poolt saadetud pressiteated, meediaväljaannetes avaldatud arvamuskirjed ning pressiteated koostöös ministeeriumite, ametite ja omavalitsustega oleme markeerinud Liidu kodulehel <https://www.elvl.ee/elvl-pressiteated>. Samuti leiab sealt lehelt viite ELVL koostatud nädala kokkuvõtetele.

Kohalike omavalitsuste avalike suhete, kommunikatsiooni- ja infospetsialistidele toimus 2022. aasta alguses vaktsineerimisteemaline kohtumine, mida saab järelvaadata Youtube'ist: <https://youtu.be/V5v6pw3ColI>

Liidu KODULEHT www.elvl.ee

2022. aastal külastati ELVL kodulehte www.elvl.ee üle 27 000 korra. Interneti otsingutulemusena kuvati Liidu kodulehe linke otsingumootoris kokku üle 440 000 korra.

Tuleb tõdeda, et populaarseim lehekül, mida ELVLi kodulehelt läbi aastate on otsitud, on elanike arv Eestis omavalitsuste lõikes (16517 klikki lehel <https://www.elvl.ee/elanike-arv>). Sellele järgnevad Liidu avaleht (5476 klikki) ning kontaktinfo (1127 klikki) lehekül.

2022. aastal jätkasime aktiivselt ning informatiivselt kohalikke omavalitsusi puudutavate uudiste, teadete ja sündmuste kajastamist Liidu kodulehel ning ka sotsiaalmeediaplatformil Facebook (<https://www.facebook.com/eesti.linnade.valdade.liit>).

Liidu Facebooki kontole on vajutatud 768 meeldimist ning Facebooki lehte jälgib 895 inimest.

Liidu liikmete kommunikatsioonispetsialistide meililistist on kujunenud tõhus infovahetuskanal, mille kaudu on Liidul palutud olulist infot edastada erinevate organisatsioonidele, koostööpartneritele ning riigiasutustele. Oleme omavalitsuste avalike suhete, info- ja kommunikatsioonispetsialistidele väga tänulikud, sest kogemus on näidanud, et nende kaudu liigub oluline informatsioon väga kiiresti õigete adressaatideni ning on palju teemasid, mida on nad aidanud võimendada.

RAHVUSVAHELINE KOOSTÖÖ

Eesti Linnade ja Valdade Liidu (ELVL) välissuhete eesmärgiks on Liidu rahvusvahelise koostöö ja sõprussuhete arendamine. Nende eesmärkide täitmiseks tegutseb ELVL-i büroo oma liikmete aktiivsel kaasabil ennekõike kahes valdkonnas: lüüakse kaasa rahvusvaheliste omavalitsusorganisatsioonide töös ning arendatakse koostööd teiste maade omavalitsusorganisatsioonidega.

2022. aastal jätkasime tavapäraselt tööd, milles aktiivselt osalesid ELVL-i liikmesomavalitsuste esindajad, järgmistes organisatsioonides ja nende juhtorganites:

- Ühinenud Linnad ja Kohalikud Omavalitsused (UCLG),
- Euroopa Nõukogu Kohalike ja Piirkondlike Omavalitsuste Kongress (CLRAE),
- Regioonide Komitee (CoR),
- Euroopa Kohalike ja Piirkondlike Omavalitsuste Nõukogu (CEMR) ja selle erinevad ekspertgrupid,
- Euroopa Mereliste Äärealade Ühendus (CPMR),
- CPMR Läänemere Komisjon (BSC),
- CPMR Saarte Komisjon (IC),
- Läänemere Riikide Regioonide Koostöö (BSSSC),
- Läänemere Linnade Liit (UBC).

ELVL osalemine rahvusvaheliste organisatsioonide töös

ELVL osaleb ELL-i õigusjärglasena Euroopa Kohalike- ja Piirkondlike Omavalitsuste Nõukogu (CEMR) tegevuses läbi tööstruktuuride alates 1995. aastast. CEMR on koostööd ja kollegiaalsust edendav ning kogemusi vahendav Euroopa kohalike ja regionaalsete omavalitsuste ühishuve koondav nn „parimat praktikat” jagav organisatsioon.

Poliitikakomitee on CEMR-i alaline juhorgan, mis moodustatakse liikmete valitud esindajatest kolmeaastaseks perioodiks.

ELVL-i esindajad osalevad aktiivselt CEMR-i Poliitikakomitee töös. (vt <https://www.elvl.ee/cemr>)

Poliitikakomitee koosolekud toimusid 2022. aasta juulis Bolognas ja detsembris Pariisis. Poliitikakomitee koosolekutel olid arutusel COVID-19 mõjud kohalikul tasandil, samuti toimusid erinevad debadid: Ukraina abistamise, soolise võrdõiguslikkuse, koduvägivalla, kliima ja energia teemadel.

2022. aastal osalesid ELVL-i nõunikud järgmistel CEMR-i töörühmade töös: digitaliseerimine; kohalike omavalitsuste rahandus; kohalikud omavalitsused kui tööandjad ja sektoriaalne sotsiaaldialoog; kommunikatsioon; sõprussuhted kohalike omavalitsuste vahel; valitsemine; jäätmemajandus; võrdõiguslikkus; migratsioon ja lõimumine.

CEMR-i ekspertgruppide töö tulemusena kujundas CEMR Euroopa riikide üleriigiliste omavalitsusliitude ühised seisukohad, mille esitas Euroopa Komisjonile ja Euroopa Parlamendile.

CEMR-i aastakonverentsil RETREAT 2022 toimus arutelu Euroopa tuleviku teemadel: kuidas suurendada kohalike ja piirkondlike omavalitsuste vastupidavust; milliste väljakutsetega peavad omavalitsused toime tulema aastaks 2030; kuidas suhtuda Gruusia, Moldova ja Ukraina püüdlusse taotleda üheskoos EL-i liikmestaatust. Eesti kogemusest ELiga liitumisel tegi ettekande Annika Vaikla (Viimsi Vallavalikogu liige).

CEMR-i kaudu kuulume ka organisatsiooni Ühinenud Linnad ja Kohalikud Omavalitsused (United Cities and Local Governments - UCLG). ELVLi esindajana kuulub UCLG Maailmanõukogusse Tiit Terik. 19. oktoobril 2022 võttis UCLG kongress vastu tulevikupakti, mis on peamine strateegiline dokument, milles määrati kindlaks UCLG prioriteedid aastateks 2022–2028 [CEMR: UCLG \(ccre.org\)](https://www.cemr.eu/cemr-2022-2028)

Euroopa Mereliste Äärealade Ühendus (Conference of Peripheral Maritime Regions - CPMR) on poliitiline võrgustik, mis koondab Euroopa merelisi äärealasid esindavaid institutsioone. Tegevusvaldkonnad: Euroopa tulevik; riigiabi; ÜRO kestliku arengu eesmärgid; merepoliitika; energia- ja kliimapolitiitika; ränne; Brexit. ELVLi esindaja CPMR Poliitikabüroos on Romek Kosenkranius, Pärnu linnapea. Asendusliige on Liis Lepik, Saaremaa abivallavanem. Rohkem infot: CPMR – Conference of Peripheral Maritime Regions

Läänemere Riikide Subregionaalse Koostöö organisatsiooni (BSSSC) juhatuses esindab Eesti Linnade ja Valdade Liitu Arne Tilk, Põlva abivallavanem. 2021. aasta kevadel nimetasime BSSSC noortevõrgustiku liikmeks Eesti poolt Roos Marie Karmel Pšenitšnaja ja Siim Kullamäe.

BSSSC aastakonverentsil Palangas keskenduti rohelisele ja sinisele biomajandusele, taaskasutatavale energiale ja ELi rohelisele kokkuleppele. Rohkem infot: BSSSC | Baltic Sea States Subregional Co-operation

Eesti seisukohalt on laiemas plaanis Läänemere koostöö olulisteks teemadeks: Läänemere keskkonnaseisundi parandamine; sotsiaalmajanduslik taastumine rohe- ja digipöörde kaasabil; võitlus organiseeritud kuritegevusega; laste- ja elanikkonna kaitse (päästekoostöö); noorte kaasamine.

Eesti hindab regionaalse koostöö tervikpildi raames Läänemere Nõukogu (LMN) koostöö praktilist kasutegurit valdkondades, kus LMN-il on olnud selge lisaväärtus (lastekaitse, võitlus inimkaubandusega ning kodanikkonna kaitse ja päästetöö).

Kahjuks on piirkondlikus koostöös rohkesti dubleerimist. Selle tuleviku käsitlemisel tuleb kõiki formaate vaadata komplekselt - LMN, EL, LMS, Põhjamõõde jne. Eri riikidel on olnud lahkenaid huvisid. Omalt poolt seisavad spetsiifiliste huvide eest väljas ka erinevad sekretariaadid. Mitmed Eesti ametkonnad näeksid heal meelel paralleelsete tegevuste koondamist, mis on ka loomulik, kuna me oleme piiratud ressursidega väikeriik

Soome Kohalike ja Regionaalsete Omavalitsuste Liidu (Kuntaliitto) ning Eesti Linnade ja Valdade Liidu koostöö

2022. aasta kevadel osalesid 55 omavalitsust Eestist ja 81 Soomest küsitluses „Soome ja Eesti sõpruslinnade ja -valdade koostöö tulevik“.

Sellele järgnevalt kohtusid Eesti Linnade ja Valdade Liidu asedirektor Rait Pihelgas ning Soome Kuntaliitto tegevjuht Minna Karhunen Helsingis 2022. aasta sügisel Soome omavalitsuste aasta suursündmuse - Kuntamarkkinat külastuse raames, kus otsustati uuendada Eesti-Soome koostöölepingut. Leping allkirjastati 2023. aasta aprillis toimunud Linnade ja Valdade Päeval <https://www.elvl.ee/eesti-soome>

Soome Kohalike ja Regionaalsete Omavalitsuste Liidu ning Eesti Linnade ja Valdade Liidu koostöölepingus aastateks 2023-2026 on esmakordselt määratud Soome ja Eesti üleriigiliste omavalitsusliitude koostöövaldkonnad: omavalitsuste vahelise koostöö toetamine; energiajulgeolek; ringmajandus ja sõjapõgenike loimimine kohalikkude kogukonda ning sõpruslinnade ja -valdade ühistgevus.

ELVL toetus Ukrainale

24. veebruaril 2022. aastal alustas Vene Föderatsioon täiemahulist sissetungi Ukrainasse. Algas sõda Ukrainas. Eesti Linnade ja Valdade Liit otsustas koheselt korraldada Ukraina omavalitsuste abistamise. Esmalt toetas ELVL 25000 euroga Ukraina Linnade Liitu. Seejärel kaardistati sõpruslinnad ja -piirkonnad Ukrainas ning vahendati uusi sõprusomavalitsuste kontakte. Aasta lõpuks oli 17-l Eesti omavalitsusel sõprusomavalitsus Ukrainas ja neile anti igakülgset humanitaarabi. Eesti ja Ukraina omavalitsuste koostööst <https://www.elvl.ee/eesti-ukraina>

ELVL korraldas liikmetelt annetuste kogumise. Sügiseks laekus liikmetelt ca 220 472 eurot, ELVL-i eelarvest lisati 29 478 eurot. Kokku 250 000 euro eest hangiti 63 generaatorit Zõtomeri piirkonna omavalitsustele.

Alustasime koostööd Ukraina Väikelinnade Liiduga (Association of Towns of Ukraine).

Euroopa Kohalike- ja Piirkondlike Omavalitsuste Kongressi (CLRAE) Eesti delegatsiooni tegevused 2022. aastal

23.-24. märtsil 2021 algas Euroopa Kohalike- ja Piirkondlike Omavalitsuste Kongressi uus 5-aastane mandaadiperiood, kui virtuaalselt koguneti täiskogu istungile. Strasbourgis asuv Kongress kinnitas mandaadiperioodi prioriteedid, milles eelkõige rõhutatakse vajadust tugevdada järelevalvet Euroopa kohaliku omavalitsuse harta (EKOH) täitmise üle, eriti silmas pidades koroonapandeemiat ning selle valguses kehtestatud piiranguid, mis on mõjutanud kohalike omavalitsuste volikogude tööd.

Kõige olulisem Kongressi tegevus on EKOH täitmise kontrollimine riikides ja vastavate raportite koostamine, milles Kongress hindab, kuidas riigid on hartat täitnud. Teine oluline valdkond on kohalike ja piirkondlike valimiste vaatlemine Euroopa Nõukogu 46-s liikmesriigis, kui riik kutsub Kongressi valimisi vaatlama. (2022. aastal Vene FS tegevus Kongressis peatati). Kongressi president on Leen Verbeek Madalmaadest.

Korralistel plenaaristungitel arutletud teemade täpsem info (41. ja 42 plenaaristungi kohta) siin: <https://www.coe.int/en/web/congress/previous-sessions>. Delegatsioon kohtus suursaadik Rasmus Lumiga (Eesti alaline esindaja Euroopa Nõukogu juures Strasbourgis), mõlema plenaaristungi jooksul korduvalt. <https://www.elvl.ee/clrae>

Annika Vaikla osales CLRAE raportööri missioonil 2022. aastal Poolas: “Local and regional authorities are the first line of defence against human trafficking” https://www.coe.int/de/web/congress/news-2022/-/asset_publisher/XLGtwS-gAs7nz/content/id/138338178

Kongressi 2022. aasta oktoobris vastu võetud aruanne “Nais- ja lapsagulaste vastuvõtmine Euroopa linnades ja piirkondades” sisaldab eri riikide parimaid tavaid selle kohta, kuidas linnad ja piirkonnad saavad aidata võidelda inimkaubanduse vastu ja kaitsta haavatavaid isikuid https://search.coe.int/congress/pages/result_details.aspx?objectid=0900001680a8a4cb

. Täpsem ülevaade EN Kongressi tegevusest: <https://www.coe.int/en/web/congress/home?>

Euroopa Liidu Regioonide Komitee Eesti delegatsiooni tegevused 2022. aastal

Regioonide Komitee on Euroopa Liidu nõuandva staatusega institutsioon ning Euroopa Liidu Leping sätestab, et Euroopa Liidu Nõukogu, Komisjon ja Parlament on kohustatud õigusloome ja muude meetmete vastuvõtmisel konsulteerima Regioonide Komiteega valdkondades, mis mõjutavad või võivad mõjutada kohalikke ja regionaalseid huvisid. Komitee võib võtta ka ennetavalt seisukoha mõnes konkreetses küsimuses, tehes seda omaalgatusliku arvamuse kaudu. <https://www.elvl.ee/euroopa-regioonide-komitee>

ELVL-i Brüsseli esindaja poolt Eestisse saadetud nädalakirjades on ülevaated Regioonide Komitees vastu võetud arvamustest, resolutsioonidest ning toimunud aruteludest ja sõnavõttudest. 2022. aastal oli kõige olulisem teema Euroopas tekkinud geopoliitiline kriis Ukraina olukorraga seoses ja Ukraina toetamine. Nädalakirjad on leitavad ELVL-i kodulehel: <https://www.elvl.ee/2022-brussel>

Täpsem ülevaade EL Regioonide Komitee tegevusest <https://cor.europa.eu/et>

Rahvusvahelised koostööprojektid ja uuringud

YoungEU Project 2022 on jätkuprojekt, kus varasemalt on osalenud Eesti Linnade Liit. Projekt “Noored pandeemia ajal: uus kodanikuosaluse idee tuleviku jaoks – YoungEU projekt” kiideti heaks Euroopa Komisjoni rakendusameti EACEA poolt.

Projekt loob võimaluse ELVL-i liikmetel osaleda omavalitsuste ja kaasatud organisatsioonide vahelises temaatilises omavalitsuste/ühenduste võrgustikus, et suurendada teadlikkust prioriteetsetest küsimustest, mis on seotud COVID-19 mõjuga ELi tulevikule, julgustades kodanikke ja eelkõige noori aktiivselt osalema, et aidata neid leida oma kohta ühiskonnas ja seeläbi aidata kaasa uue Euroopa kokku-

leppe loomisele. Projekti eesmärk on tugevda-da koostöövõrgustikku, mis ühendab 15 orga-nisatsiooni Euroopas.

Euroopa Komisjoni projekt „Kujundame Eu-roopat koos kohalike omavalitsustega” https://building-europe-with-local-councillors.europa.eu/call-applications_et on uus algatus.

Projekti juhib Brüsselis Euroopa Komisjoni Kommunikatsiooni Peadirektoraat ja Eestis Eu-roopa Komisjoni Eesti Esindus. Omavalitsustel on võimalus kandideerida kohalikul tasandil valitud EL-i esindajate võrgustiku liikmeks. Eesmärk on luua kõigist liikmesriikidest pärit kohalikul tasandil valitud esindajate EL-i võrgustik. Nende esindajate ülesanne on viia EL-i sõnumid rohujuuretasandile. Eesti Linnade ja Valdade Liidu büroo on valmis tekkiva võrgus-tiku koordineerimisel oma liikmeid toetama.

URBACT programmi eesmärk on toetada säästvat ja lõimuvat linnaarengut Euroopa linnades ja linnapiirkondades. URBACT-i võrgustikes vahetavad linnad ja linnapiirkonnad kogemusi ja teadmisi, et ühes kohas järele-proovitud väärtuslikke kogemusi saaks raken-dada mujal. Täpsem ülevaade: <https://urbact.eu/urbact-programmi-kontaktpunkt-eestis>

Interreg Euroopa on üle-euroopaline pro-gramm, milles osalevad kõik EL liikmesriigid + Norra ja Šveits. Programm on suunatud poliit-ikakujundajatele ja -rakendajatele erinevatel tasanditel (riik, regioon, kohaliku omavalitsuse tasand). Programm on suunatud ka EL tööhõive ja majanduskasvu eesmärgi rakenduskava ja selle meetmete (Eestis: 2021-2027 perioodi ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava <https://rtk.ee/toetusfondid-ja-programmid/euroopa-liidu-valisvahendid/2021-2027-toetuspe-riood#item-1>) planeerijatele ja rakendajatele (korraldusasutus, rakendusasutused, raken-dusüksused).

Rohkem infot Interreg Euroopa programmi kohta leiate www.interregeurope.eu ja <https://www.interregeurope.eu/estonia>. INTERREG EUROPE Eesti Seirekomitee üheks liikmeks on ELVL asedirektor Rait Pihelgas.

INTERREG BSR (Baltic Sea Region) INTERREG Läänemere piirkonna 2021-2027 eelarveperioodi vältel rahastatakse projekte nelja programmi prio-riteedi raames. Kogemuste ja EL-i rahastuse abil aitame Läänemere-äärsete riikide organisatsioo-nidel koostööd teha ja oma ideid ellu viia. Need ideed peavad sobituma ühte neljast temaatilisest prioriteedist ja aitama üles ehitada: uuenduslikke kogukondi; veesäästlikke kogukondi; kliima-neutraalseid kogukondi; koostöövaimus valitse-mist.

Eesti Linnade ja Valdade liit osales CBSS (Lää-nemeremaade Nõukogu) poolt juhitud ja koordi-neeritud ning Rootsi Instituudi (Swedish Institute) poolt finantseeritud projektis The Climate Mains-treaming Locally in the Baltic Sea Region (CliMa-Loc). Projektiga tehti kindlaks praegused lüngad ja väljakutsed seoses kliimamuutustega kõigis Lää-nemere piirkonna riikides kohalikul tasandil ning valmistati ette heade tavade käsiraamat “Kliima-muutustega kohanemine Läänemere piirkonnas”.

Valminud käsiraamatu saab alla laadida CBSS veebilehelt: <https://cbss.org/publications/clima-loc/>

EC4RURAL projekti keskne idee on muuta kohalike suhete paradigmat, et edendada ener-giakogukondi maapiirkondades, mis Eu-roopas, vaatamata sellele, et nende ressursside rikkus on ebasoodsas olukorras - maapiirkondade kahanemine, väiksem juurdepääs põhiteenustele ja tööhõivele, mis paljudel juhtudel tähendab sel-le elanike energiaostuvõimetust, mis omakorda tuleneb praegustest kõrgetest energiahindadest. Rohkem infot <https://www.elvl.ee/rahvusvahelise-d-koostooprojektid>

Rahvusvahelised uuringud

ELVL osales 2022. aastal mitmetes rahvusvahe-listes uuringutes, mille kohta leiab täpsemat in-formatsiooni lehelt <https://www.elvl.ee/osalemi-ne-rahvusvahelistes-uuringutes>.

